KECSKEMÉTI KRÓNIKA

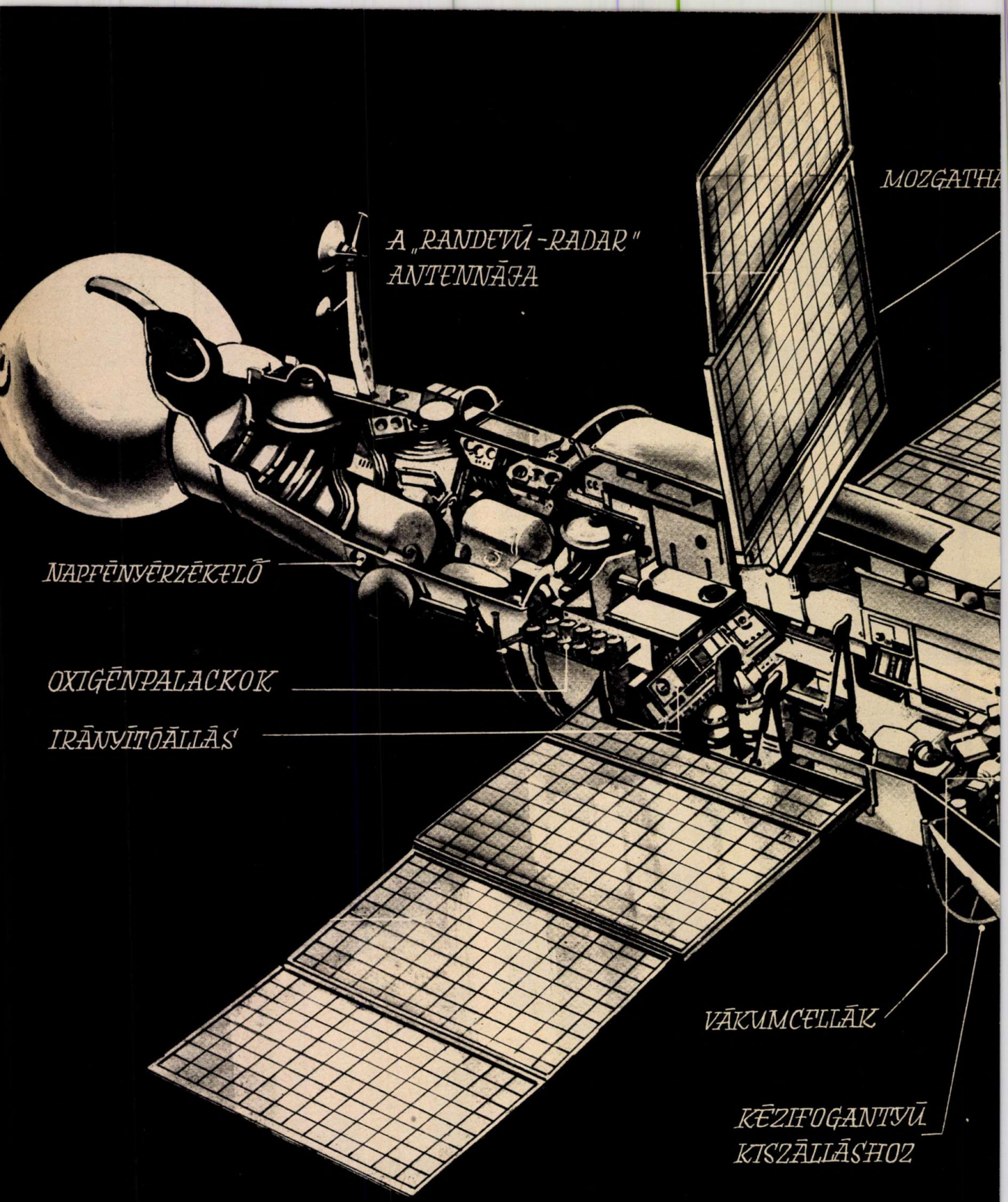
A „RANDEVÚ-RADAR"
ANTENNÁJA
MOZGATHA
NAPFÉNYÉRZÉKELŐ
OXIGÉNPALACKOK
IRÁNYÍTÓÁLLÁS
VÁKUMCELLÁK
KÉZIFOGANTYÚ
KISZÁLLÁSHOZ

Hétköznap

Fantáziarajz a Szaljut–6-ról, a Hobby nevű nyugatnémet technikai szaklap rajzolójának elképzelése szerint

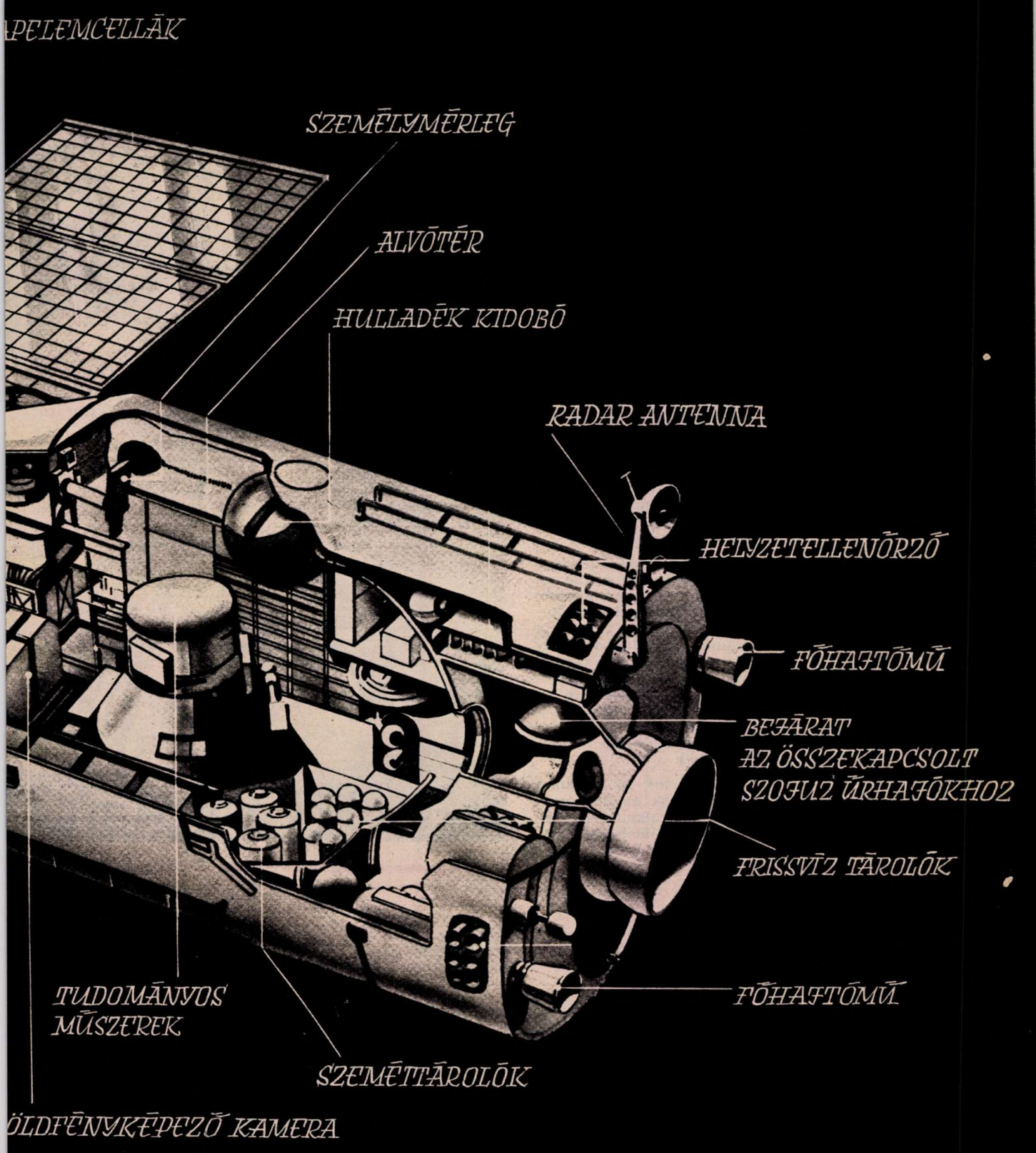

a Szaljuton ··»

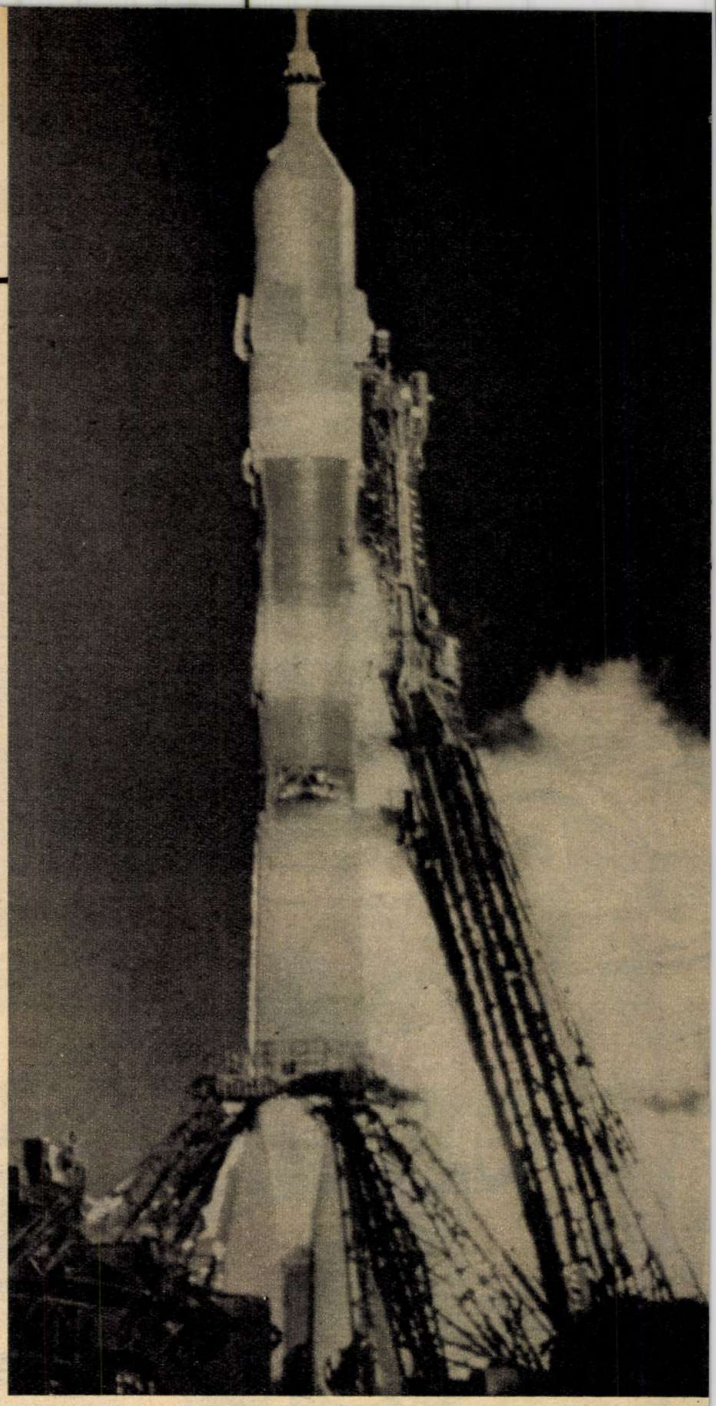

A Szojuz—28 startja a Vosztok hordozórakétával

A Szaljut—6 űrrepülése a szakemberek szerint az állandó űrállomások főpróbájának számít.

1977. szeptember 29. óta a Szaljut—6 űrállomás 350 km magasságban 91 percenként kerüli meg a Földet. A Szaljut—6 űrállomás az űrlaboratóriumok új családjához tartozik. Elöl és hátul található dokkoló felületén a Progressz és a Szojuz űrhajó kapcsolását teszi lehetővé.

A Szaljut—6 tervezői kétéves időtartamra biztosították az űrállomás működését, de már most bebizonyosodott, hogy tovább is alkalmas lesz az emberek fogadására. Eddig már 8 személyszállító és öt ember nélküli űrhajó kapcsolódott hozzá. A 140 napos űrrepülés szovjet rekordja is a Szaljut—6 nevéhez fűződik.

Az ilyen hosszú űrbeli tartózkodások jelentősége akkor válik világossá, ha arra gondolunk, hogy a jövő attól függ, hogy az ember a kozmoszban milyen sokáig képes dolgozni anélkül, hogy szervezete károsodna.

A Szaljut—6 előtt három amerikai asztronauta 84 napig, két szovjet űrhajós 63 napig élt a súlytalanság állapotában, a kozmikus sugaraknak kitéve, a Földtől teljesen izolált helyiségben. Szovjet tudósok a jövőbeni űrállomásokon való tartózkodási időt 6 hónapra szeretnék meghosszabbítani.

Milyen is az élet tulajdonképpen a világűrben? Természetesen megkíséreltek, hogy a Szaljut—6 lakói számára a lehető legnagyobb kényelmet biztosítsák, de ezzel együtt is lényegesen különböznek az űrbeli hétköznapok a megszokott földi körülményektől.

Ez már a reggeli tisztálkodással kezdődik. A kozmonauták arcvízzel és speciális folyadékkal átitatott kendővel mosakodnak. Hasonló módon tisztítják fogaikat is.

Egy különleges zuhanyozó ugyanakkor rendelkezésükre áll, ezt azonban nem lehet mindennap használni. A zuhanyozás a világűrben nem is olyan egyszerű.

A henger alakú zuhanyozófülkének hideg és melegvizes a keverőberendezése. A lefúvató szelepen keresztül képződik azután a vízsugár. A kabinba beszerelt szandálok és pántok tartják a kozmonautákat — a súlytalanság ellenére — két lábon. Maximálisan 5 liter vizet lehet a tusolásnál felhasználni 18 másodperc alatt.

Így frissítik fel magukat az űrhajósok az űrállomáson, hogy alkalmasak legyenek a különböző tudo-

ÖSSZEKAPCSOLÁSI RAJZ

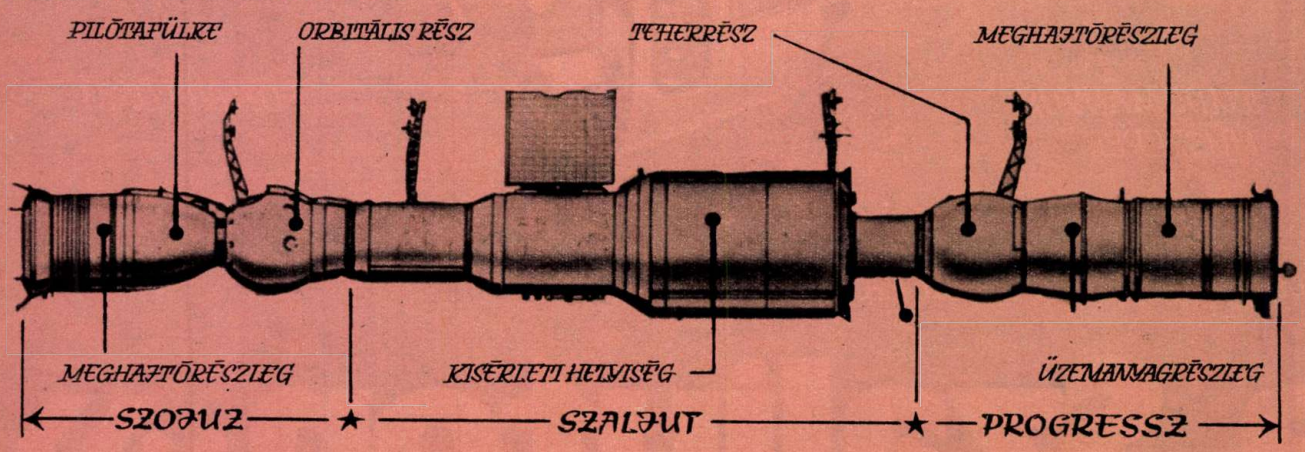

Hétköznap a Szaljuton

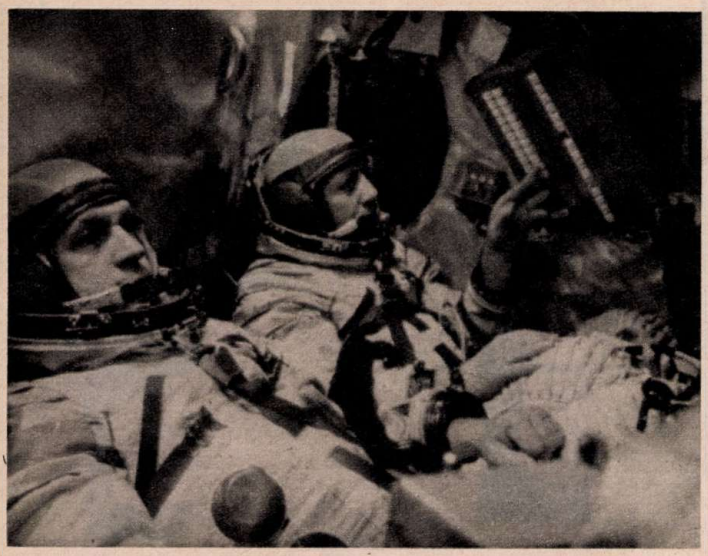

Szovjet kozmonauták gyakorlata a vákuumkamrában

A világ első űrpostahivatalát nyitják meg: Remek, Gubarjev, Grecsko és Romanenko

SZALJUT 6 / SZOJUZ SZEMÉLYZETEK

Kapitány Fed. mérnök	Ország	Start napja Űrhajó szám	Érk. napja Űrhajó sz.	Időtartam
V. Kovaljonok V. Rjumin	SZU SZU	1977. X. 9. Szojuz 25	1977. X. 11. Szojuz 25	2
J. Romanyenko G. Grecsko	SZU SZU	1977. XII. 10. Szojuz 26	1978. III. 16. Szojuz 27	96
V. Dzsanibekov O. Makarov	SZU SZU	1978. I. 10. Szojuz 27	1978. I. 16. Szojuz 26	6
A. Gubarjev V. Remek	SZU CSSR	1978. III. 2. Szojuz 28	1978. III. 10. Szojuz 28	8
V. Kovaljonok A. Ivancsenkov	SZU SZU	1978. VI. 15. Szojuz 29	1978. XI. 2 Szojuz 31	140
P. Klimuk M. Hermeszewski	SZU Lengyel NK	1978. VI. 27. Szojuz 30	1978. VII. 5. Szojuz 30	8
V. Bikovszkij S. Jähn	SZU NDK	1978. VIII. 26. Szojuz 31	1978. IX. 3. Szojuz 29	8
V. Ljahov V. Rjumin	SZU SZU	1979. II. 25. Szojuz 32	1979. II. 27. Szojuz 32	?

mányos kísérletek és feladatok elvégzésére.

A 140 napos űrutazás kozmonautái a Szaljut—6 fedélzetén kb. 18 000 felvételt készítettek a Földről. Emellett csillagászati, biológiai megfigyeléseket végeztek, és kísérleteket folytattak az anyagkutatás területén. Mindehhez két és fél tonnányi készülék állt rendelkezésükre.

A hét egyik napját csak az egészségügynek szentelték. Ennek megfelelően ellenőrizték az űrhajósok fizikumát, azért, hogy a súlytalanság negatív hatásait elkerüljék és az űrhajósokat jó, egészséges állapotban tartsák. Mindennap tornáztak. Rövid mozgószalagon futási és ugrási gyakorlatokat végeztek és az ergométerrel (otthoni izomfejlesztővel) terhelték meg karjaikat és lábaikat. Ezen kívül minden űrhajósnak időről időre fel kellett öltöznie speciális, gumiszalagokkal és hevederekkel ellátott ruhába. Ezzel izmaikat terhelték meg a földihez hasonló körülmények között. A szív- és érrendszer frissen tartására a vákuumöltözék szolgált. Ezzel az öltözékkel a lábakra nyomást gyakoroltak és a vérkeringés meggyorsult.

A Szaljut személyzete minden ötödik munkanap után szabadnapot kapott. Így az egyébként rendkívül szigorú napirendből csak az étkezési és a testedzési időpontokat tartották meg. Kitakarították az űrhajót, vagy személyes ügyekkel foglalkoztak. Családtagokkal vagy barátokkal beszélgettek rádión, leveleket írtak.

A Szaljut—6 személyzetének rendelkezésére áll egy videoberendezés filmekkel, magnófelvételekkel és a kikapcsolódást, szórakozást még egy kis könyvtár is szolgálja.

Természetesen nagyon fontos a pszichológiai állapot. Az űrhajósok lelki és testi egyensúlyának megteremtésénél kiemelkedő szerepe van az alvásnak. A napi adag 8—9 óra. Az űrhajósok egyidőben alszanak hálófülkéikben. A fővilágítást ilyenkor teljesen kikapcsolják.

A Szaljut—6 rekorder személyzete mindig remekül aludt, jóllehet egy éjszaka alatt 5 vagy 6 alkalommal a reggeli zónába értek.

E sikeres, 140 napos rekord után kíváncsian várja a világ, hogy Vlagyimir Ljahov és Valerij Rjumin az új űrhajós személyzet mennyi ideig tartózkodik a világűrben, milyen feladatokat lát el, és ki lesz a vendégük. Talán az első magyar kozmonauta?

Forrai G. János
(a Hobby nyomán)

ZSIBONGÓ

A SALGÓ „NYERGÉBEN"

A jászberényi 707-es számú Kossuth Zsuzsanna és a 4663-as számú Háy Mihály Úttörőcsapat tagjai a közelmúltban csapattúrát, illetve akadályversenyt rendeztek a salgói „nyeregben". Ötszáz lány és fiú különvonattal utazott Somoskőújfalura. Az emlékműnél az úttörők verssel és dallal emlékeztek meg forradalmi évfordulóinkról, majd „hadi"- és sportprogram: számháború, foci és tollaslabdázás következett.

ODÚRÓL ODÚRA

Beatmadár, postagalamb-posta, célrepülés, madár-odú-KRESZ

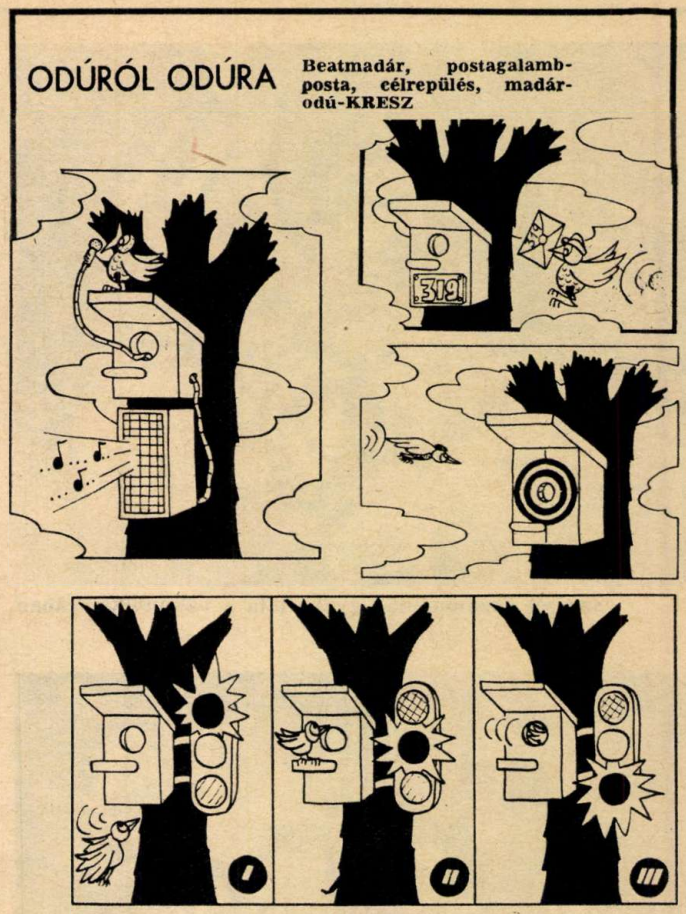

A HÉT VICCE

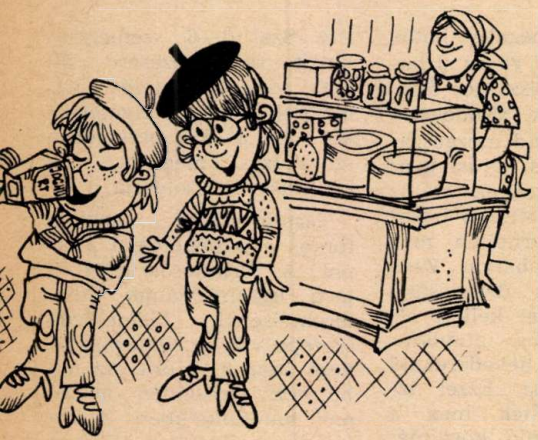

— Mit iszol, Feri?

— Joghurtot.

— Mi az a joghurt?

— Tejtermék. Aki issza, száz évig is elél.

Laci nézi-nézi a joghurtot, aztán megszólal:

— Én nem hiszem!

— Miért nem hiszed?

— Mert pont az imént esett bele egy légy, és máris megdöglött.

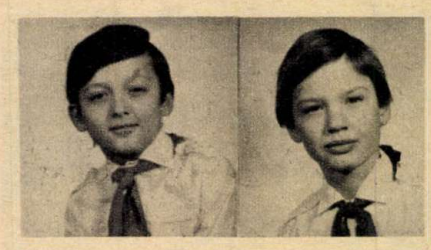

TERJESZTŐINK

Nyuli Attila és Simon János jó barátok, és Előszálláson ők terjesztik a Pajtást. Lapunkból 150 darabot visznek rendszeresen a postáról.

A Pajtás TÁVIRATI IRODÁJA JELENTI

JÓKAI-EMLÉKEK NYOMÁBAN

A budapesti Jókai Mór Általános Iskola helytörténeti szakkörének tagjai Komarnót, Tatát, Pápát, Zircet és Balatonfüredet érintő túrán vettek részt, amelyen Jókai-emlékek után kutattak. A Lapkiadó Vállalat díjtalanul biztosította a gyerekeknek az autóbuszt, ezzel jutalmazva őket a tavalyi „Beszélő házak" című helytörténeti pályázaton elért első helyezésükért.

ÚTTÖRŐZENEKAROK FESZTIVÁLJA

A közelmúltban rendezték meg Vácott és Veszprémben az úttörőzenekarok országos fesztiválját. Mindkét helyen nagy sikert arattak a nagyszerűen felkészült vonós- és fúvószenekarok.

SZOCIALISTA VÁROSOK „VIZSGÁJA"

A várpalotai városi tanács művelődési osztálya — karöltve a város politikai, ifjúsági szervezeteivel és gyáraival — pályázatot hirdetett a szocialista városok nép-, ipar- és díszítőművészeti gyermekszakkörei és egyéni alkotói részére. A pályázaton azok a gyermekek vehetnek részt, akik 1979-ben töltik be 15. életévüket.

KILLIÁN-KUPA

Nagy érdeklődés mellett rendezték meg április 12—13-án Zalaegerszegen — az 5450-es számú Killián György Úttörőcsapat szervezésében — az immár hagyományos, népszerű röplabda Killián-Kupát.

GYERMEKMŰSOROK SZEMLÉJE KŐSZEGEN

A „Kisfiú és az oroszlán" című mesejátékkal nyitják meg idén a televíziós gyermekműsorok és -filmek kőszegi fesztiválját. Május

EGY KOVÁCS – NEM KOVÁCS

Csepelen, a Bajáki Ferenc Szakmunkásképző és Szakközépiskolában kovácsokat is képeznek. „Egy kovács nem kovács" tartják a szakmabeliek, de még az iskola három évfolyamán tanuló tíz kovácsjelölt is nagyon kevés. Az iskola korszerű, jól felszerelt tanműhelyében a jelenlegi létszám háromszorosát is tudnák tanítani erre a szép, és az iparban még ma is nélkülözhetetlen szakmára.

GYERMEKBÁBOSOK TV-FESZTIVÁLJA

A Magyar Televízió Gyermekosztálya, a Magyar Úttörők Szövetsége, a Kulturális Minisztérium és a Népművelési Intézet rendezésében kerül sor a Gyermekbábosok V. Országos Tv-Fesztiváljára. A fesztiválon részt vehet valamennyi általános iskola, úttörőcsapat, úttörőház, művelődési ház gyermekbábcsoportja vagy lakótelepen, családban, baráti körben működő bábegyüttes. A csoportok kizárólag saját készítésű bábokkal és díszletekkel szerepelhetnek.

MÓKABRIGÁD

Suli-bulin lépett fel ez a négytagú dunabogdányi mókabrigád. Kati, Szilvi, Erika és Anikó elhatározták, hogy a gyermeknapon is fellépnek. A tanév végén dobbal, gitárral búcsúznak, hogy ne szomorkodjanak a ballagók.

MŰKÖDIK!

A tatabányai járás technikai szemléjének első díjas munkája: a gyűszűkből és nadrággumiból készített elevátor **(kanalas kotró)** a valóságban is működik.

21—26. között televíziós szakemberek, alkotóművészek, pedagógusok, pszichológusok, szülők, mozgalmi vezetők és népművelők elemzik, értékelik a tv gyermekműsorait. A kőszegi szemlének a gyerekek is részvevői lesznek. A hivatalos vendégekkel együtt benevezhetnek lovagi tornára, játéktanulásra, jelmezes utcabálra és végigizgulhatják Kemény Henrik bábjátékát is. A Jurisics téri látványos vásáron a gyerekek saját művészeti munkájukat is bemutathatják, árusíthatják.

JÁTÉKPÁLYÁZAT

A nemzetközi gyermekév alkalmából játékkészítési pályázatot hirdetett a Bács-Kiskun megyei tanács és a kecskeméti városi tanács művelődési osztálya. A megyei pályázaton — a kukoricacsutkától a fémig, a papírtól a csontig — mindenféle anyagból készült játékokat elfogadnak. A pályamunkákat Kecskemétre, a Magyar Naiv Művészek Múzeumába május 10-ig lehet elküldeni. A legsikeresebb gyermekjátékok készítői között pénzjutalmat osztanak ki. A legötletesebb játékokból pedig május végén kiállítást rendez a kecskeméti Katona József Múzeum.

MŰSORVEZETŐ: B. TÓTH LÁSZLÓ

Május 4-én és 6-án a Kisstadionban Piramis-koncert lesz. Közreműködik a Tűzkerék együttes. Műsorvezető — lapunk Hangfal-rovatának állandó szerzője — B. Tóth László.

MZIURI EGYÜTTES

Hazánkban turnézott a tbiliszi úttörőház Komszomol-díjjal kitüntetett Mziuri együttese. Nagy sikerű hangversenyt adtak Egerben, a megyei úttörőházban, Budapesten, a Marczibányi téri Ifjúsági- és Úttörőházban, és felléptek április 4-én a Gellérthegyi Jubileumi Parkban rendezett politikai nagygyűlésen is.

25 ÉVES A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGE KÖZPONTI MŰVÉSZEGYÜTTESE

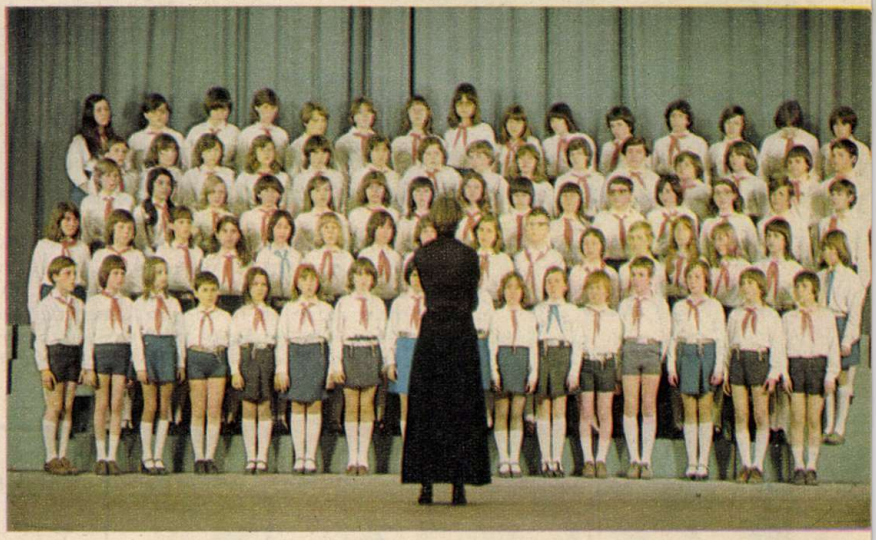

„Siker kíséri útjukat,
itthon és külföldön egyaránt,
de ennél még sokkal fontosabb,
hogy gyerekek tízezreiben
keltik fel az érdeklődést
a művészetek iránt,
megelevenítik az úttörőélet
vidám perceit,
ápolják a magyar folklór
legszebb hagyományait,
és merítenek a nagyvilág
népeinek muzsikájából,
táncaiból és irodalmából is."

(Részlet Szűcs Istvánnénak,
a Magyar Úttörők Szövetsége
főtitkárának köszöntőjéből)

ZSIBONGÓ

VÁNDORTARISZNYA

A budapesti Bogáncs utcai Általános Iskolában működő CIMEA-klubnak van egy vándortarisznyája. Ezt azoknak a kluboknak küldik el, melyeknek tagjaival leveleznek. A tarisznya már járt a Szovjetunióban, Jugoszláviában, Romániában, sőt, még Kongóban is. Úgy szokás, hogy mindenhol hímeznek rá egy-egy jellegzetes motívumot, azután levelekkel, ajándékokkal megrakva küldik vissza. Legutóbb Szlovákiába, a bolyi iskola klubjába került a tarisznya, ahonnan pionírok hozták vissza a Bogáncs utcába.

TÁNC ÉS JÁTÉK

Táncból, jelenetekből, sokféle játékból állt össze a pécsi 940-es számú Zrínyi Ilona Úttörőcsapat műsora, amelyet a nemzetközi gyermekév alkalmából rendeztek a pécsi fegyveres erők klubjában. A bevétel egy részét felajánlották a nemzetközi szolidaritási alapra.

HARMINC ÉVES A SZLOVÁK PIONÍRSZERVEZET

A szlovák pionírszervezet jubileumáról hazánkban is méltóképpen megemlékeztek. Többek között a budapesti Mező Imre úti szlovák gimnázium diákotthonában úttörőtalálkozót rendeztek, ahol mindenki megtanulta a csehszlovák pionírok között népszerű rob to tak nevű táncot.

MINTADARABOK

A nemzetközi gyermekév tiszteletére az Úttörő Áruházban pályaválasztási kiállítás nyílt. A könnyűipari szakmák közül először a bőr- és a ruhaipar mutatkozott be. A kiállításon a fővárosban működő könnyűipari szakközépiskolák és szakmunkásképző intézetek tanműhelyeiben készült mintadarabokat tekinthetik meg az érdeklődők. Bár a nyolcadikosok legtöbbje már eldöntötte, hogy hol tanuljon tovább, a kiállítás rendezői remélik: segíteni tudnak a bizonytalankodóknak, s azoknak a hatodikosoknak, hetedikeseknek, akik a jövőjüket tervezgetik.

10 EZER FORINT — VIETNAMNAK

A fővárosi Hernád utcai iskola Bokányi Dezső Úttörőcsapata a kínai agressziót elítélő — Vietnammal szolidaritást vállaló levelet juttatott el az Országos Béketanácson keresztül a Vietnami Szocialista Köztársaság budapesti nagykövetségére. A gyerekek külön felajánlást is tettek: a munkájukért kapott tízezer forintot felajánlották a szolidaritási alapnak, hogy ezzel is segítsék a vietnami népet.

CSATA FEKETE—FEHÉRBEN

Peti nagyon szeretett sakkozni testvérével. Álmában is sakkozott. Szép álom volt — Petinek már vezér és gyalog előnye volt. Ez azonban teljesen megváltoztatta őt — fölényes és nagyképű lett.

— Ilyenkor már fel szokták adni — mondta öntelten. — Vezérelőnyöm, gyalogelőnyöm, nyert állásom van és mindjárt bemattollak.

Ekkor azonban olyan fordulat történt, ami csak az álmok világában lehetséges. Peti világos színű vezére átváltozott sötét színűre.

— Úgy látom, nekem van vezérelőnyöm — mondta a testvére és felnevetett.

(Állás betűjelzésben: Világos: **Bf1—Kg1—Bh4—Hg5—gy: f2—g2—h2.** Sötét: **Ba8—Bg8—Kh8—Vg6—Hd3—gy: g7—h7.)**

Peti elkomorodott és gépiesen nyúlt a huszár után. Hf3—g5-öt lépte és a még e6-on álló sötét vezért megtámadta. A testvére nem nézte el sem a mattot, sem a vezért, hanem 1.—,Ve6—g6-tal folytatta. Peti erre mérgesen feladta a játszmát. Két súlyos hibát követett el Peti. Amikor nyerésre állt, akkor nagyképű és fölényes volt. Tanuljátok meg a jó eredményeket is szerényen elviselni! Épp úgy veszíteni is tudni kell! A másik hiba, hogy feladta a játszmát meggondolatlanul, holott megnyerhette volna. Hogyan adhatott volna Peti mattot két lépésben? Világos lép. (Peti játszott a világos színnel.) Ezt a feladatot mutatták be a Magyar Televízió április 21-i adásában. **A megoldást a Magyar Televízióhoz kell beküldeni: Budapest, Szabadság tér 17. — 1810. A borítékra írjátok rá: „Csata fekete-fehérben". Beküldési határidő: május 8.**

SULI SZÍNPAD

— Én malomkő, Bence, Bika és hímfarkas vagyok.
— Én pedig nőstényfarkas, György katonája és csirkefogó.

Furcsa bemutatkozás? Már akinek. A hajdúhadházi gyerekszínpad tagjai a legnagyobb természetességgel paroláznak így — már amikor a Toldit játsszák. S erre elég gyakran sor kerül; legközelebb például május első napjaiban láthatjuk őket a televízióban.

PÉCS UTÁN A BAJUSZ

Az együttes vezetője Várhidi Attila. Tizenegy éve végezte el Szegeden az egyetemet, azóta tanít. Alig látszik rajta az idő; beszédmodora, magatartása egyáltalán nem „tanár bácsis". Sokkal inkább jó barátja, mint zord nevelője a gyerekeknek.

— Amikor ide kerültem, az egyik hetedikes osztállyal azonnal nekiláttunk, és színre vittük a Lúdas Matyit. Eljutottunk Pécsre, a gyerekszínpadok országos fesztiváljára. Nagy sikert arattunk. Azután a Bajusz

Ez már nem próba, ez már az igazi műsor. Kiváló szövegmondás, csodálatosan szép – saját tervezésű! – kosztümök jellemzik a hajdúságiak produkcióját

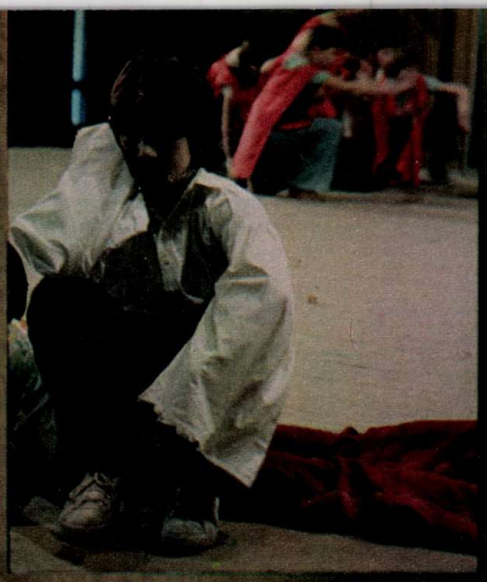

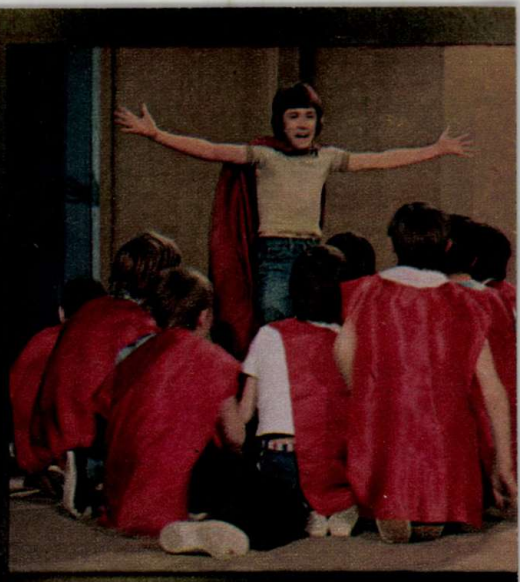

Várhidi Attila nem sokkal látszik idősebbnek tanítványainál, s a csoportot is fiatalos hévvel, lelkesedéssel vezeti

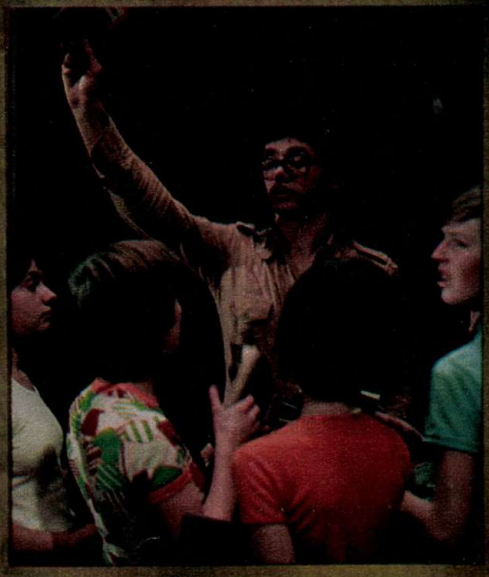

Fotóriporterünk Budapesten is felkereste a gyerekeket, amikor a Magyar Televízió felvételt készített róluk. A rendező utasításait pontosan, szakszerűen követték a hajdúhadházi amatőr színjátszók

következett, majd — természetesen már újabb gyerekekkel — a Toldi.

— A szabad idő hasznos eltöltésén kívül mi a célja az együttesnek?

— Kettős célunk van. Az egyik, hogy színpadra állítsuk az iskolában is tanult klasszikusokat. De ennél fontosabb maga a játék. A

Helyzetgyakorlat az iskolaudvaron

A futás, az egyensúlyozás erőnlétet, fegyelmet követel

gyerekekben sok minden van, energia, jókedv, ötlet, humor, tehetség, ám itt és a kisebb falvakban nincs sok lehetőségük arra, hogy mindezt kibontakoztassák. A színpad — egy lehetőség a sok közül. Előadásainkkal járjuk és látjuk az országot, utazunk busszal, vonattal. A vonatozás gonddal, fáradtsággal jár, mert meglehetősen sok kellékünk van. De megéri.

— Kik találják ki, kik készítik a kellékeket?

— Természetesen a gyerekek.

MOST NEVESS, MOST SZOMORKODJ!

Kossuth úti Általános Iskola, nagyszünet. Amíg elfogy a tízóraira hozott kö-

rözöttes kenyér és vajas zsemle, megérkezik a szomszédos Földi János Általános Iskolából a társulat másik része. A két suliból összesen húsz gyerek alkotja a Toldi — és a színpad — szereplőgárdáját.

Most éppen helyzetgyakorlat következik. A lányok és a fiúk végigfutnak a rönkökön, hol nevetnek, hol szomorú képet vágnak. Egymás mögött kapkodja a lábát a „malomkő" és a „bika", György katonája és Bence.

Mielőtt becsöngetnének, letelepszünk az egyik teremben.

— A szüleim néha morognak, hogy már megint csak a színpaddal törődöm, de végül mindig örülnek, ha látják az előadást — büszkélkedik a hetedikes Szabó Imre. — Fújom az egész Toldit, sok szerepem van benne, az első énekben a csizmát is én szoktam bevinni.

— Hetente háromszor, összesen hat órát próbálunk — mondja Sipos Mátyás. — Rengeteget gyakorolunk, mindig új sztorikat találunk ki. Két csapatra oszlunk, és el is játsszuk a történeteket.

AZ ELREPÍTETT KŐ

Az előadásokon a lányoknak is jut a szerepekből. Balogh Ági például a tömeget alakítja, Varga Gyöngyi a „Hú, de félünk" feliratú plakát egy részét tartja, amikor jönnek a farkasok. S otthon? Ági mosni, takarítani és vásárolni szokott, Gyöngyi is segít, bár szívesebben nézi a tévét, Sütő Imre a mosogatásban és az olvasásban jeleskedik.

Színész — egyik sem akar lenni.

Sipos Matyi autószerelőnek készül, Balogh Ági óvó-, tanító-, vagy ápolónőnek, Sütő Imre asztalosnak. Varga Gyöngyi váltig állítja, hogy ő jogintéző lesz, s amikor megkérdem, az meg micsoda, azt feleli: hát jogász, vagy ügyvéd.

Így építgetik álmaikat, s fújják: „... repül a nehéz kő, ki tudja, hol áll meg". Az a kő, amit ők repítettek el, nem is olyan nehéz. A vers, az irodalom, a kultúra szeretetéből tevődik össze — s talán meg sem áll.

Kíséri őket még sokáig, hogy röpte nyomán is tartalmasab, szebb legyen az életük.

D. P.

Fotó: Gámán, Szalay

ZORÁN

KELL A ROMANTIKA!

Igaza van Zoránnak, meg a dalnak is, amelyet énekel, s amelyet dúdolunk, ha örülünk valaminek: Kell a romantika!

Ez a tény persze nem új vonás Zorán életében, ő mindig szerette a romantikát. Ezt a hangja is mintha alátámasztaná, a megjelenése is mintha igazolná. Hol egy lányt keres, akivel a fehér sziklák között járkált, hol pedig egy rózsaszínű kádban üldögél a legszebb ünnepi ruhájában, és sehogysem érti, hogy került oda...

Most újból ezekhez a sziklákhoz vágyik? Lehetséges, hiszen azt énekli, hogy: „Kedves, elviszlek oda, hol senki sem ismer..."

Biztos vagyok benne, hogy szereti a sejtelmes hegyeket, a tengerpartokat, a kirándulásokat, a merész terveket, a küzdelmeket. Mindezek a romantika tartozékai...

Zorán az első Ki mit tud-on tűnt fel, és szinte napok alatt hódította meg a könnyűzene kedvelőit. Aztán hosszú ideig alig hallottunk róla valamit.

Most megint a kedvencek közé dalolta be magát.

Szeretjük, ha énekel nekünk.

Fotó: Wagner Margit

KEDVES ISMERŐS

PAJTÁS

MEGKEZDŐDTEK A KERÉKPÁRTÚRÁK...

A Skála Budapest Nagyáruház Jármű Osztálya kerékpárok gazdag választékát kínálja a túrázó fiataloknak is.

a Tanuló baleset-biztosítás

Az iskolában, otthon, az utcán, sportolás közben, egyszóval bárhol bekövetkezhető balesetekre érvényes. Nemcsak a tanítási idő alatt, hanem a szünidőben is.

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ ÁB

KŐBÁNYAI SÖRGYÁR

FIATALOK, GYERTEK A SÖRIPARBA SZAKMÁT TANULNI!

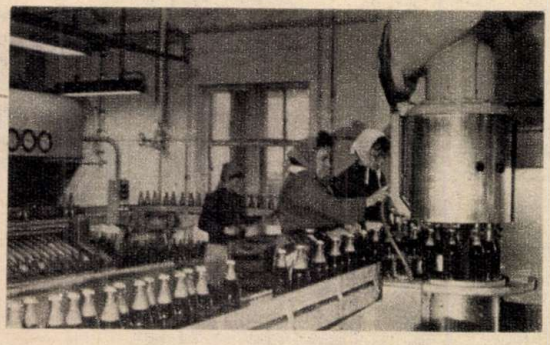

1978/79-es tanévben általános iskolát végzett fiúk jelentkezését várjuk **SÖRGYÁRTÓ** szakmunkás tanulónak!

Jelentkezni lehet továbbá **lakatos** és **villanyszerelő szakmunkás tanulónak** is.

Tanulmányi idő: 3 év.

Vidéki tanulók részére kollégiumi elhelyezésről és teljes ellátásról gondoskodunk. A megállapított ösztöndíjon felül — szerződéskötés esetén — a tanulók havi 250,— Ft társadalmi ösztöndíjban részesülnek.

A fiatalok részére vállalatunknál sportolási lehetőség van hat szakosztályon belül.

Jelentkezni lehet: söripari szakmunkás tanulónak, a „Bercsényi Miklós" Szakmunkásképző Intézetben, Budapest X., Maglódi út 4., valamint a Kőbányai Sörgyár személyzeti és oktatási osztályán, Budapest X., Maglódi út 17.

Lakatos és villanyszerelő szakmunkás tanulónak a Kőbányai Sörgyár személyzeti és oktatási osztályán, Budapest X., Maglódi út 17.

MEG KELL SZAKADNI?

Ki, illetve mi ellen küzd valójában a súlyemelő? Melyiket is akarja legyőzni tulajdonképpen? A másik súlyemelőt, az irdatlan mázsákat, a gravitációt? Melyik az igazi hajtóerő voltaképpen? A virtus, véghezvinni, amit nem tud más, vagy az ősi kihívás; legyőzni a természet erőit, uralkodni a tömegvonzás felett?

Néhány szó a lényegről

A válasz: is-is, mert valójában ugyanannak az egynek két oldaláról, két különböző megnyilvánulási formájáról van szó. Akár ilyen, akár olyan módon, de a súlyemelő végső soron önmagával küzd, önmagát akarja legyőzni. Gyengeségeit, lustaságát, kétségeit.

Erősnek lenni! — alighanem kimondva vagy kimondatlanul ez minden fiú vágya. Ezt mindenki elérheti kitartással, szorgalommal, sok-sok gyakorlással. Hogy lesz-e bajnok valakiből vagy sem, tizedrendű kérdés. Jó, ha lesz, de az égvilágon semmi baj, ha nem. A ma bajnokát tán holnap legyőzik, a ma csúcsait egy-kettőre megjavítják. Az igazi győzelem az, ha valaki elmondhatja: különb lettem, mint voltam, kemény, rendszeres, áldozatos munka eredményeként kiegyensúlyozott, egészséges, erős emberré váltam.

Az emelés előtti pillanatok. A versenyző ilyenkor minden idegszálával a feladatra összpontosít. Csak a koncentrált erő és figyelem hozhatja meg a korábban megalapozott eredményt

Néhány szó a szabályokról

A súlyemelés lényegében összetett sportág; két „számból", a szakításból és a lökésből áll. Ezeket fogásnemeknek hívják. A gyakorlatokat a versenyen egy 4×4 méteres dobogón kell végrehajtani.

A **szakítás** lényege, hogy a versenyzőnek egyetlen mozdulattal kell a súlyzót a feje fölé emelnie, és meg-

1. FELRÁNTÁS

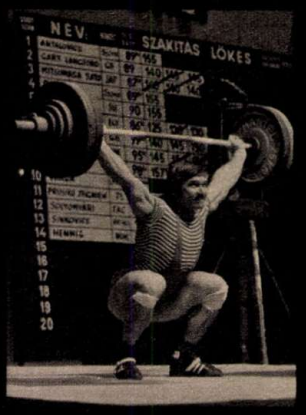

2. ALÁGUGGOLÁS

3. FELÁLLÁS

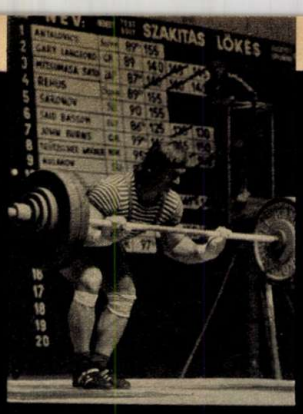

4. A BÍRÓ „LE" JELZÉSE UTÁN A SÚLYZÓ LEKÍSÉRÉSE

SZAKÍTÁS

állni vele. Éppen azért, hogy a súlyzónak minél rövidebb utat kelljen megtennie, a versenyzők a rudat szélesen fogják meg, majd a földről való elhúzás után guggolással „elé is mennek", és amikor már biztosan a fej fölött van, akkor állnak fel vele.

A **lökés** tulajdonképpen két részből áll. A felvételből, amikor a versenyző a melléhez emeli a súlyt — ilyenkor is a legcélszerűbb aláguggolni, és a lábizmok kihasználásával felállni vele —, és a kilökésből, amikor kis „rogyasztás" után egész teste erejét beleadva a feje fölé löki. A kilökés közben a súlyemelők általában lábukkal ollózó mozdulatot tesznek, hogy nagyobb legyen a lendület, biztosabb az alátámasztás, és kisebb a magasság, majd a gyakorlat befejezéséhez párhuzamos lábfejekkel visszaállnak.

A szakítás tehát inkább technikai, míg a lökés erőgyakorlat. Ez azonban csak megközelítési mód, hiszen a szakításhoz is éppen úgy szükség van erőre, mint a lökéshez robbanékonyságra, ügyességre, harmonikus mozgásra, tökéletes technikára. A versenyző mindkét fogásnemben három kísérletet tehet és a legjobb sza-

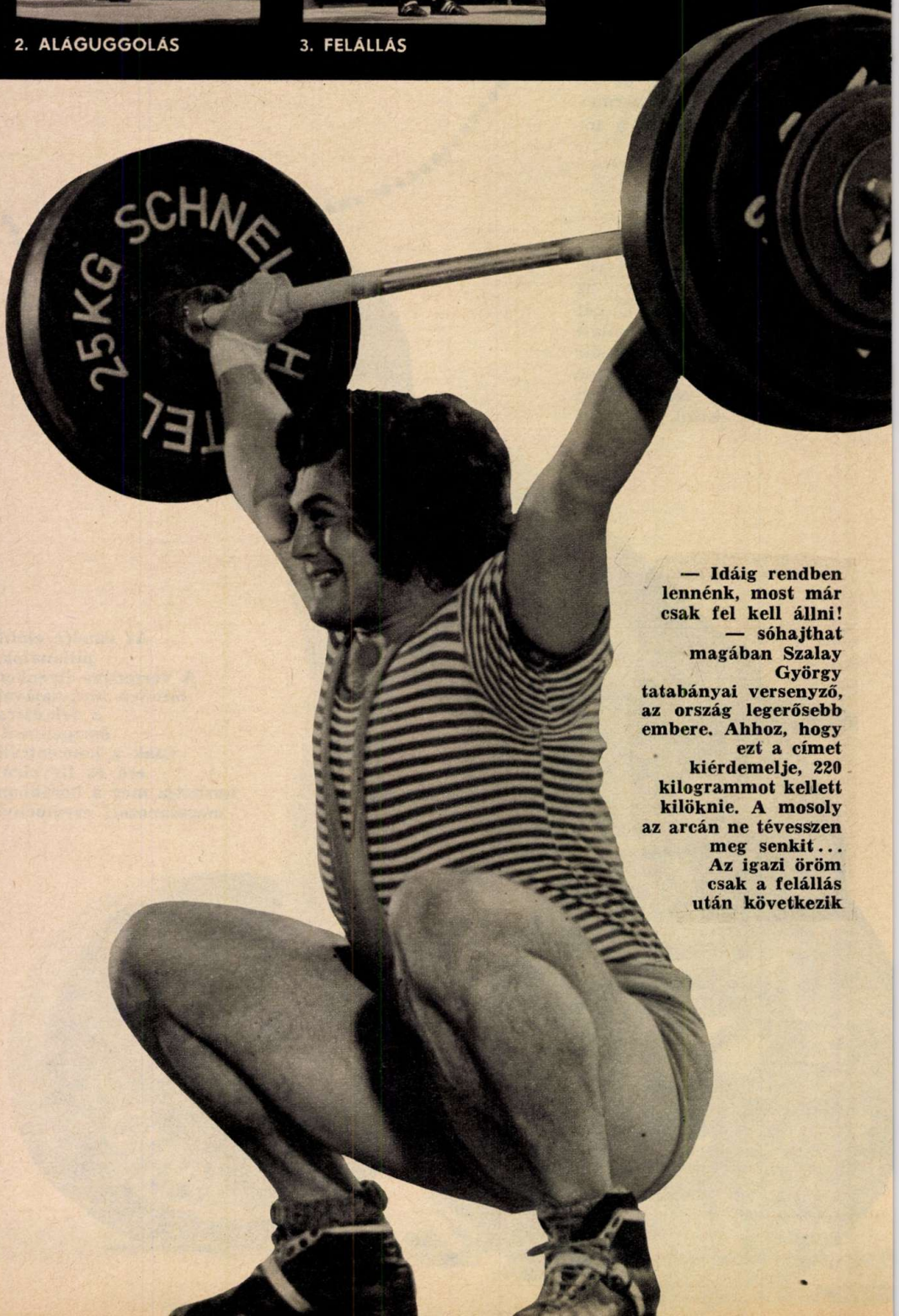

— Idáig rendben lennénk, most már csak fel kell állni! — sóhajthat magában Szalay György tatabányai versenyző, az ország legerősebb embere. Ahhoz, hogy ezt a címet kiérdemelje, 220 kilogrammot kellett kilöknie. A mosoly az arcán ne tévesszen meg senkit... Az igazi öröm csak a felállás után következik

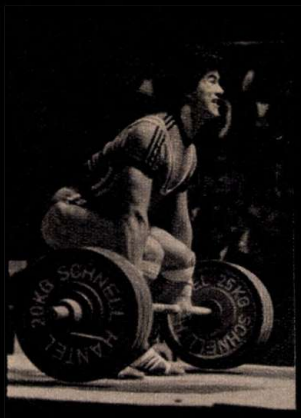

1. FELHÚZÁS

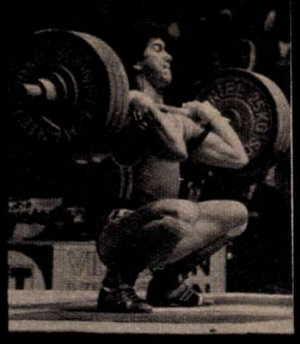

2. BEÜLÉS

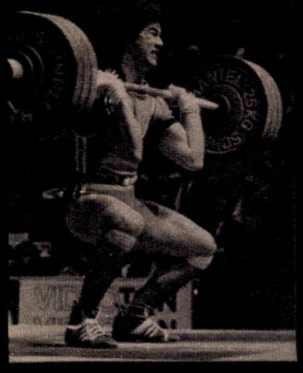

3. FELÁLLÁS

LÖKÉS

4. A KILÖKÉS

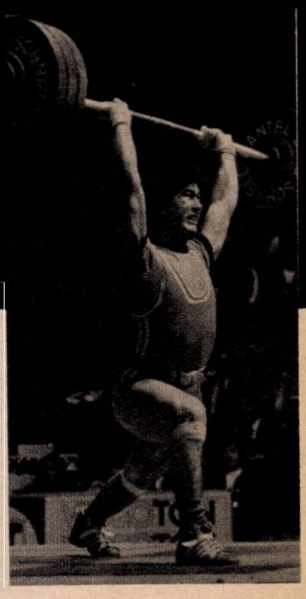

MEG KELL SZAKADNI?

kítás és lökéseredmény összege adja a végeredményt.

A versenyek tíz súlycsoportban folynak, a legkisebbektől a leghatalmasabb termetűekig mindenki előtt nyitva áll a lehetőség, hogy a maga kategóriájában kimagasló eredményeket érjen el.

Néhány szó az előítéletekről

Botorság lenne tagadni, hogy nem mindenütt örvend a súlyemelés valami nagyon nagy népszerűségnek. Sokan ellenzik, károsnak tartják, rengeteg előítélet övezi. Egyrészt egészségrontó hatását hangsúlyozva támadják a sportágat, állítják, hogy a nagy emelésbe bele lehet szakadni, az erőlködés árt a szemnek, akadályozza a növekedést. Hivatkoznak is a sok szemüveges, és alacsony termetű súlyemelőkre. Csakhogy itt éppen ellenkező dologról van szó; a rendszeres, sokoldalú edzésmunka éppen arra irányul, hogy még a nagyon nagy terhelésbe se szakadjon bele a súlyemelő — ahogy még nem is szakadt meg soha senki —, ami pedig a szemüveget és az alacsony növést illeti, ezek a sportolók nem azért hordanak szemüveget, vagy maradtak kisebb termetűek, mert súlyt emeltek, hanem pont fordítva, azért kezdtek súlyt emelni, mert gyengébb látásuk, magasságuk miatt a sportágak jó része eleve nem kecsegtetett semmi reménnyel. Itt viszont számukra is volt lehetőség az érvényesülésre.

Az ellenzők másik része azzal érvel, hogy a súlyemelés bizony nem túlzottan szellemigényes sport, mivel a vas felemeléséhez azért nem kell temérdek ész. Nos, az tény, hogy magától a súlyemeléstől még nem lett senki sem okosabb. De butább sem. Akárcsak a futástól, vívástól, vagy a kézilabdától. A súlyemelők között is vannak értelmesebbek, kevésbé gyors észjárásúak, mint bármely más sportág űzői között. Való igaz: ahhoz, hogy valaki feje fölé emeljen, mondjuk két és fél mázsát, elsősorban fizikai képességek szükségesek, bár akaraterő, elszántság, bátorság nélkül ez aligha sikerülhet. De nem is ez a lényeg, hanem az, hogy amíg a versenyző odaléphet a két és fél mázsás súlyzó elé, addig mennyi munkára, lemondásra, áldozatra, szinte költői fantáziára, céltudatosságra, minden nehézségen túljutó emberi nagyságra volt szüksége.

Néhány szó az indulásról

Ajánl Tamás, a Nemzetközi és a Magyar Súlyemelő Szövetség főtitkára:

— A gyerekek számára évtizedeken keresztül „zárva volt" ez a sportág. 15 év alatt nem fogadhattak senkit az egyesületek. Ez felmérhetetlen veszteség volt mind a sportág, mind a gyerekek számára. Mert való igaz, hogy megbocsáthatatlan bűn lett volna fiatalabb gyerekeket viszonylag nagy súlyok emelésére fogni, velük eredményeket hajhászni. Csakhogy ez nem „a súlyemelés", hanem csupán annak egy része. Ma már tudjuk, és ennek szellemében is dolgozunk, hogy legalább ilyen fontos a megfelelő előképzés, egyfajta általános erő, ügyesség, gyorsaság fejlesztése, a sportág megszerettetése. Így az utóbbi időben már 8—9 éves gyerekekkel kezdjük el a foglalkozást. 10 éves korig általános nehézatlétikai képzést kapnak, megtanulják a súlyemelés, a cselgáncs, és a birkózás alapelemeit, megszokják a rendszeres munkát. 11—12 éves korban következik a kiválasztás. Akik gusztusuk, tehetségük alapján a súlyemelésnél maradtak, azok az úttörő korosztályban elkezdik a speciális felkészülést. 13 éves korukig versenygyakorlatot nem végezhetnek, a legfontosabb, hogy megtanulják a technika alapelemeit, játékos gyakorlatokkal megerősítsék azokat az izomcsoportokat, amelyekre később, a versenyeken szükségük lesz. A sikerélmény, az ösztönzés érdekében könnyebben végrehajtható részgyakorlatokban — például helyből szakítás, fekvenyomás — azért ezek a gyerekek is részt vesznek felmérő, tesztjellegű versengéseken. Ha ezt az alapiskolát végigjárta valaki, megszerezte a kellő fizikai képességeket, elsajátította a technikát, 13 éves korban már rendes versenyen is dobogóra léphet. Nagyon-nagyon vigyázunk ezekre a súlyemelő palántákra. Kötelező a háromhavonkénti orvosi vizsgálat, előírtuk, hogy legalább hat hétnek kell eltelni két verseny között, nem tartunk nyilván az úttörő korosztályban csúcsokat, nehogy valakit is ennek az ostromlására serkentsünk.

Szegő András

A RÉSZLETKÖNYVSZOLGÁLAT AJÁNLATA

..... pld. ABLAK–ZSIRÁF. Képes gyermeklexikon ... 56,—
..... pld. Bodó Béla: BRUMI AZ ISKOLÁBAN ..... 20,—
..... pld. Bodó Béla: BRUMI MINT DETEKTÍV 19,50
..... pld. Kormos István: MESE A VACKORRÓL, EGY PISZE KÖLYÖKMACKÓRÓL ..... 29,—
..... pld. Kormos István: VACKOR AZ ELSŐ BÉ-BEN 36,—
..... pld. Varga Katalin: ÉN, TE, Ő ..... 29,—
..... pld. Charles Dickens: COPPERFIELD DÁVID ... 38,—
..... pld. Földes Péter: ÁRPÁD UTÁN ..... 27,—
..... pld. Gárdonyi Géza: EGRI CSILLAGOK ..... 36,—
..... pld. Rudyard Kipling: A DZSUNGEL KÖNYVE 21,—
..... pld. Lengyel Dénes: KOSSUTH LAJOS ÖRÖKSÉGE ..... 39,—
..... pld. Zsigray Julianna: MERÉNYLET NAPÓLEON ELLEN ..... 23,—

ISMERETTERJESZTŐ KÖNYVEK KICSIKNEK — NAGYOKNAK:

..... pld. Darvas Gábor: ZENEI ZSEBLEXIKON ..... 26,—
..... pld. Gál Zsuzsa: **(Az én zeneszerzőm sorozat)**
Johann S. Bach ..... 21,—
Ludwig van Beethoven ..... 25,—
Fryderyk Chopin ..... 25,—
Wolfgang Amadeus Mozart ..... 25,—
..... pld. Gerencséri Miklós: ÍGY ÉLT TÁNCSICS MIHÁLY ..... 14,—
..... pld. Karátson Gábor: ÍGY ÉLT LEONARDO DA VINCI ..... 16,—
..... pld. Aliverti-Ciccioli-Laudi: ÉLET A MIKROSZKÓP ALATT ..... 80,—
..... pld. Erdélyi-Sugár-Zsebeházy: VULKÁNOK TÖVÉBEN, VULKÁNOK TETEJÉN ..... 26,—
..... pld. Leo Schneider: HOGYAN ÉRZÉKELÜNK? 23,—
..... pld. Kácsor László: VÍZPARTI TÁBOROZÁS ... 35,—
..... pld. Komornik Ferenc: SZOVJETUNIÓ (Képes földrajz sorozat) ..... 48,—
..... pld. Tüskés Tibor: MAGYARORSZÁG (Képes földrajz sorozat) ..... 36,—

A felsorolt kötetek egyenként is megrendelhetők a kitöltött, kivágott és címünkre borítékban beküldött hirdetés alapján. Postán utánvéttel szállítunk, 200,— Ft felett portómentesen. 400,— Ft felett kérésre négyhavi, 600,— Ft felett hathavi részletfizetési kedvezményt adunk. A 3%-os kezelési költséget és a portót felszámítjuk. Tekintettel a korlátozott példányszámokra, a rendeléseket beérkezésük sorrendjében teljesítjük.

Címünk: Állami Könyvterjesztő Vállalat
Részletkönyvszolgálata
1138 Budapest, Szekszárdi u. 25.
1397 Bp. Pf. 502.

A MEGRENDELŐ NEVE: .....

PONTOS CÍME: .....

Részletfizetésnél:

ANYJA NEVE: .....

SZÜLETÉSI HELYE, IDEJE: .....

SZEMÉLYI IGAZOLVÁNY SZÁMA: .....

.....
aláírás

KERESD FEL KÖNYVESBOLTUNKAT, GAZDAG VÁLASZTÉKKAL VÁRUNK!

NYOLCADIKOS FIÚK FIGYELEM!

A Magyar Hajó- és Darugyár budapesti es vidéki gyáregységei szeretettel várják az általános iskolát végzett fiúk jelentkezését szakmunkástanulónak az alábbi szakmákra:

öntő — gépi forgácsoló — csőszerelő — hegesztő — szerkezetlakatos — villanyszerelő — asztalos — ács — fényező-mázoló.

A szakmai képesítés megszerzéséről korszerű feltételek mellett magas színvonalú elméleti és gyakorlati képzés keretében gondoskodunk.

A gondtalan tanuláshoz a vállalat a következő juttatásokat nyújtja: kedvezményes étkeztetés — munkaruha — társadalmi tanulmányi ösztöndíj: havonta 250—500 Ft — kollégiumi elhelyezés — **pályakezdési előleg, a besorolástól függően 1500—2000 Ft** — továbbtanulási, sportolási és kulturálódási lehetőség.

JELENTKEZÉSI MÓD:

a választott szakmát az általános iskolai jelentkezési lapon kell feltüntetni, illetve a megadott címeken személyesen kell közölni:

Magyar Hajó- és Darugyár
Budapest XIII., Váci út 202. 1138
oktatási osztály

MHD Balatonfüredi gyáregység
személyzeti és oktatási osztály

MHD Tiszafüredi gyáregység
személyzeti és oktatási osztály

MHD Váci gyáregység
személyzeti és oktatási osztály

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI FIATALOK FIGYELEM!

A Taurus Gumigyár Nyíregyházán szeretettel vár benneteket **GUMIGYÁRTÓ szakmunkástanulónak.** A rohamosan fejlődő, modern technológiával dolgozó gyárunkban szükség van jó szakmai felkészültségű, elméleti és gyakorlati tudású szakemberekre. Tanulóidő: 3 év.

Tanulóink a tanulóidő alatt havonta az évfolyamtól és tanulmányi eredménytől függően 110–650 Ft-ig terjedő ösztöndíjat kapnak, ezenkívül társadalmi ösztöndíjat is fizetünk részükre 250–450 Ft-ig terjedő összegben.

Nyári szakmai gyakorlatuk idején a legkiválóbb tanulóink 20 napot az NDK-ban töltenek, gyárunk költségén.

Az iskola befejezése után lehetőséget nyújtunk a továbbtanuláshoz. Elméleti képzés Nyíregyházán a 107. sz. Mező Imre Szakmunkásképző Intézetben, míg a gyakorlati képzés gyárunk tanműhelyében és üzemeiben folyik.

Taurus

Érdeklődni és jelentkezni lehet:
TAURUS GUMIGYÁR SZEMÉLYZETI ÉS OKTATÁSI CSOPORTJÁNÁL
4400 Nyíregyháza, Derkovits u. 107.

VÁRUNK BENNETEKET

az általános iskola befejezése után
cukrász és szakács tanulónak.
A Belvárosi Vendéglátó Vállalat
kiváló szakmunkásokat nevelt,
ez biztosítéka vállalatunk jó hírének
itthon és külföldön egyaránt.

Szerződéskötés esetén
a következő kedvezményeket nyújtjuk:

havonta 250,– Ft
vállalati ösztöndíj,
munkaruha,
térítés nélküli ebéd,
üdültetés,
a szakmunkásvizsga után
továbbtanulási lehetőség

Címünk:
Belvárosi Vendéglátó Vállalat
tanulmányi osztály
Budapest V., Március 15. tér 8.
1056
Telefon: 180-635

BELVÁROSI VENDÉGLÁTÓ VÁLLALAT

BUDAPEST V. MÁRCIUS 15. TÉR

TÖPRENGŐ

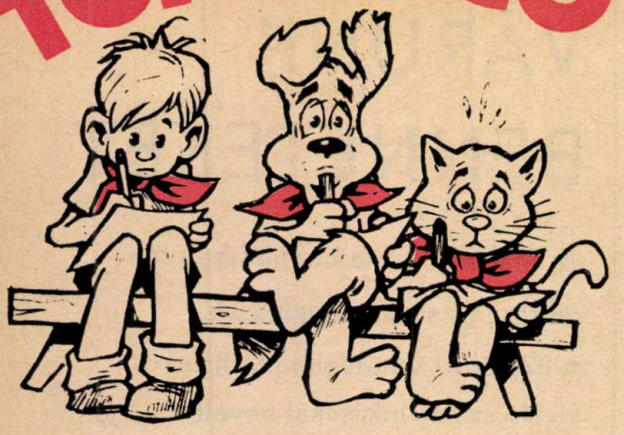

A 13–14. SZÁM MEGFEJTÉSEI

Keresztrejtvény: Zászlók: Finnország, Dánia, Ausztria, NDK, Olaszország, Bulgária, NSZK. **Hogyan:** Az orrodat tedd a fekete pontra. **Kecskemét:** Konzerv, kosár, reszelő, nyakkendő, nadrágszíj, cipő. **A város:** 22. **Ahová a város:** Hangya. **Másképpen:** A Beszélő köntös, Mathiász, Bugac, Tóth. **Háromból:** 2, x, 2, x, 1, x, 1, x, 2, x, 2, 2, 2. **4 fotó:** Elrontottuk a rejtvényt! Hozd rendbe a szöveget! **Titkosírás:** József A.: Tavasz van! **Az alsó ábra:** Ég a napmelegtől . . . **A madaraknak:** Bibic, búbosbanka, szarka, pacsirta, harkály, fecske, fácán. **Figyelmesen:** 1—4, 4—3, 3—2, 2—6, 6—5, 5—7. **Huncut cica:** E, A, D, F, C, B.

	É	L	J	E	N
+	M	Á	J	U	S
E	L	S	E	J	E

HELYETTESÍTSÉTEK be a betűk helyett a számokat 0—9 között, és végezzétek el a kijelölt műveleteket. Milyen végeredményt kaptok?

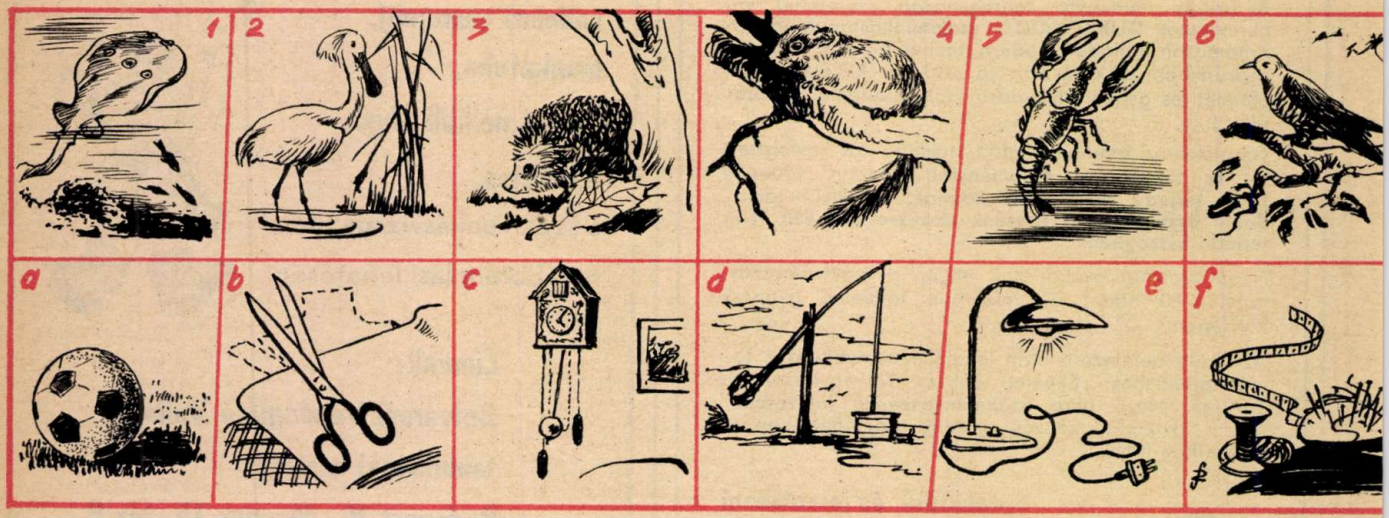

PÁROSÍTSÁTOK össze a rajzokat! Minden állatnak van egy „párja", a tárgyak között.

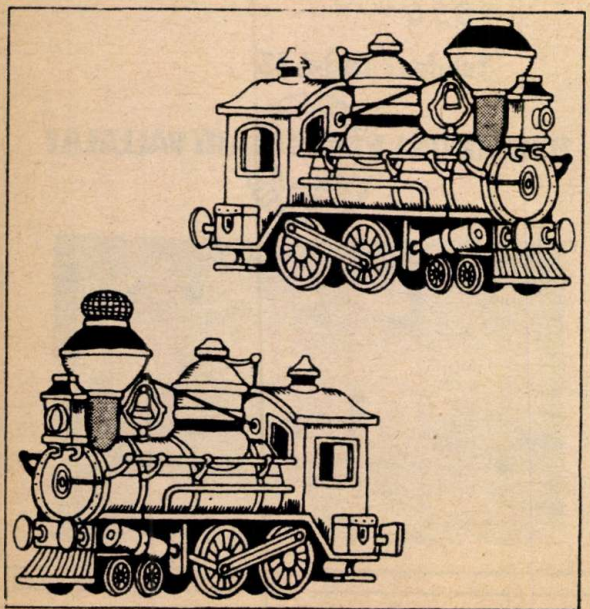

A két mondony első pillantásra teljesen azonos. Ha azonban figyelmesebben megnézitek, több részletet találhattok, amelyek különböznek egymástól. Melyek azok?

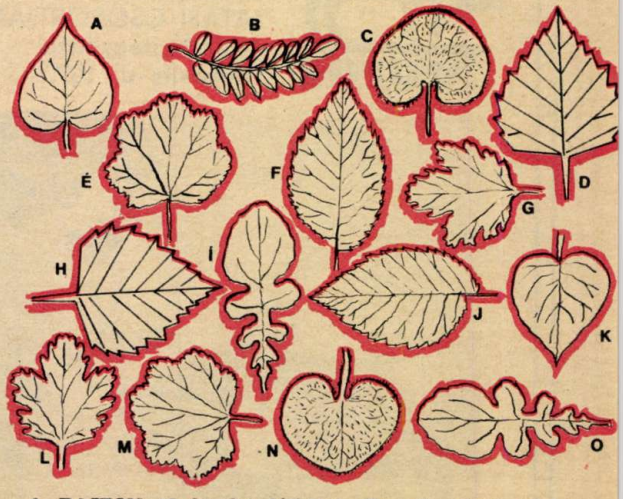

A RAJZON 15 levelet láthatsz. Egynek nincs párja. Melyik ez?

A rejtvények megfejtését csak postai levelezőlapon küldd be!

Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: május 3.

MÁJUS ELSEJE

Rejtvényünk három részből álló fő sora egy mondat, amely választ ad erre a kérdésre: hol mondták ki 1889-ben egy határozat alapján, hogy május elseje a munkásosztály nemzetközi összefogásának ünnepe.

VÍZSZINTES: 1. A válasz első része. 7. Sütőipari dolgozó. 10. Város Romániában. 11. Kézimunkázó. 12. Számok előtti rövidítés. **13. A válasz harmadik része.** 15 Állóvíz. 16. Sütemény féle. 17. Az úttörőmozgalom legkisebb egysége. 18. Konyhafőnök. 19. Férfinév. 21. RKE. 23. Nagyítóval dolgozik. 25. Szomorúság. 26. Vízi, vagy légi jármű helyzetét műszerek segítségével irányítja. 28. Élőlény szervezetének egy részét alkotja. 29. A túlsó irányba. 30. Két morzejel. 31. „Az" eszme.

FÜGGŐLEGES: 2. Ilyen folyadék pl. a sav. 3. Kerti szerszám. 4. Téli sporteszköz. 5. Huzal. 6. KKG. 7. Lármázik, veszekszik. 8. Operációknál használt altató. 9. Építőanyag is. **10. A válasz második része.** 13. Halász igéje lehet. 14. Ország Ázsiában, Kína és India között. 16. Kiejtett betű. 18. Puha kecskebőr, cipőfelsőrész készítésére használják. 20. Földet forgat. 22. Becézett Károly. 24. Helyet foglal a tetején. 25. Nem éppen okos. 27. Idegen férfinév. 28. Meggyőződés. 30. A tantál vegyjele.

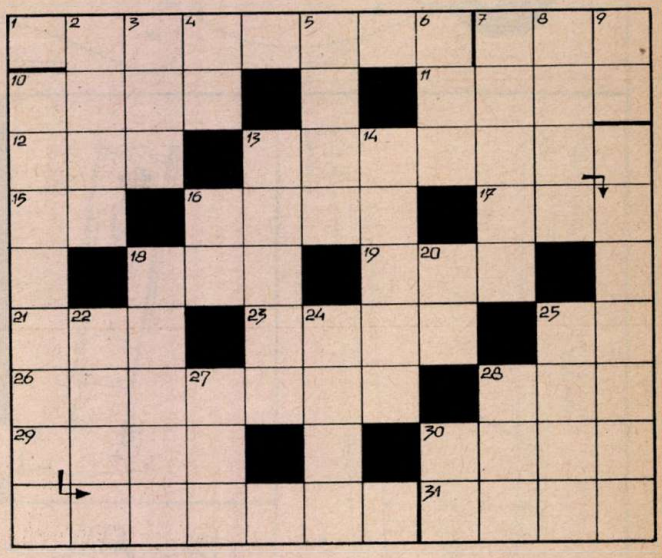

HÁROMBÓL CSAK EGY A JÓ

Ismered Földünk harmadik legnagyobb világrészét, Afrikát? Jól ismered? Nos, meggyőződhetsz róla. Az alábbi kérdések közül melyikekre tudsz válaszolni? Segédeszközként a térképet és a hetedikes tankönyvet is felhasználhatod, ha a három válasz közül nem sikerül az igazira rátalálnod.

1. Milyen széles az Afrikát Európától elválasztó Gibraltáriszoros?
1. 14 km
x. 17 km
2. 21 km

2. E három város körül melyik fekszik legészakabbra?
1. Kairó (Afrika)
x. Delhi (Ázsia)
2. Havanna (Amerika)

3. Ki volt az a híres magyar utazó, akiről vulkánt neveztek el Afrikában?
1. Kittenberger Kálmán
x. Benyovszky Móric
2. Teleki Sámuel

4. Melyik az a tó, amely az esős időszakban ötször nagyobb, mint a száraz időszakban?
1. Viktória-tó
x. Csád-tó
2. Rudolf-tó

5. Milyen magas a Viktória-zuhatag?
1. 109 méter
x. 120 méter
2. 131 méter

6. Ki fedezte fel a Kongó és a Zambezi folyók vízválasztóját?
1. Livingstone
x. Stanley
2. Magyar László

7. Mi a hivatalos pénzegysége Zairének?
1. kwacha
x. zaire
2. afrikai frank

8. Kik tartották uralmuk alatt a függetlenné válás előtt a Kongói Népi Köztársaság területét?
1. angolok
x. belgák
2. franciák

9. A világ kakaó termésének hányad részét termelik Ghanában?
1. negyed részét
x. majdnem a felét
2. háromnegyed részét

10. A Szahara hányszor nagyobb hazánk területénél?
1. 56,5-ször
x. 73,8-szor
2. 80-szor

11. E három ország közül csak egyikük tartozott a tőkés gyarmatosítók uralma alá. Melyik?
1. Etiópia
x. Libéria
2. Líbia

12. Honnan indult el világhódító útjára a kávé?
1. Etióp-magasföld
x. Hindusztáni alföld
2. Brazil felföld

13. Melyik Afrika második legmagasabb csúcsa (a Kibo után)?
1. Mawenzi (Tanzánia)
x. Margherita (Zaire-Uganda)
2. Ras Dashan (Etiópia)

+1. E három afrikai város közül melyik a legnagyobb?
1. Lagos (Nigéria)
x. Kinshasa (Zaire)
2. Addis Abeba (Etiópia)

	ORSZÁG	PÉNZ	VÁROS	FOLYÓ	HEGY	HÍRESEMBER
A	SZOVJETUNIÓ	Leva	LODZ	San	Szudéták	Chopin
B	OLASZO.	Font	DOVER	Marica	Scafell	Dimitrov
C	LENGYELO.	Lira	BARI	Léna	Ural	Gorkij
D	BULGÁRIA	Rubel	KIEV	Trent	Etna	Newton
E	ANGLIA	Zloty	VÁRNA	Pó	Rodope	Galilei
	1	2	3	4	5	6

ORSZÁG-VÁROS. Az ismert játék mintájára készült egy táblázat. A nagy sietségben azonban az egyes lapok rossz helyre kerültek. Segíts összeállítani a táblázatot!

NYERTESEK

A 10. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Lekrinszki Vera, Vass Zsuzsi, Budapest; Dávid Krisztina, Fótos Klára, Kiss Miklós, Edelény; Ágoston Andrea, Salgótarján; Dinnyés Imre Hőgyész; Frigy Gyöngyi, Vasvár, Gonda Zoltán, Mezőtúr; Gönczi Judit, Kunhegyes; Horváth Andrea, Kercaszomor; Mészáros Andrea, Szombathely; Miavecz Mária, Pilis; Okkel Gellért, Sopronhorpács; Osztheimer Gabriella, Pilisszentiván; Papp László, Nádasd; Pásztor Krisztina, Mád; Sipos Zoltán, Ják; Süveges Judit, Sajószentpéter; Varga Judit, Kazincbarcika.

A 11. szám megfejtéseiért: Károlyi Norbert, Kerekes Katalin, Budapest; Kovács Éva, Kulcsár Erika, Zalaegerszeg; Csizmadi György, Miskolc; Paulikovics Éva, Fehérvárcsurgó; Standt Melinda, Surd; Tóth Éva, Nagykanizsa; Trungel Judit, Egyek; Varga Andrea, Szőkedencs; Veres testvérek, Kömlőd; Viszt László, Révfülöp.

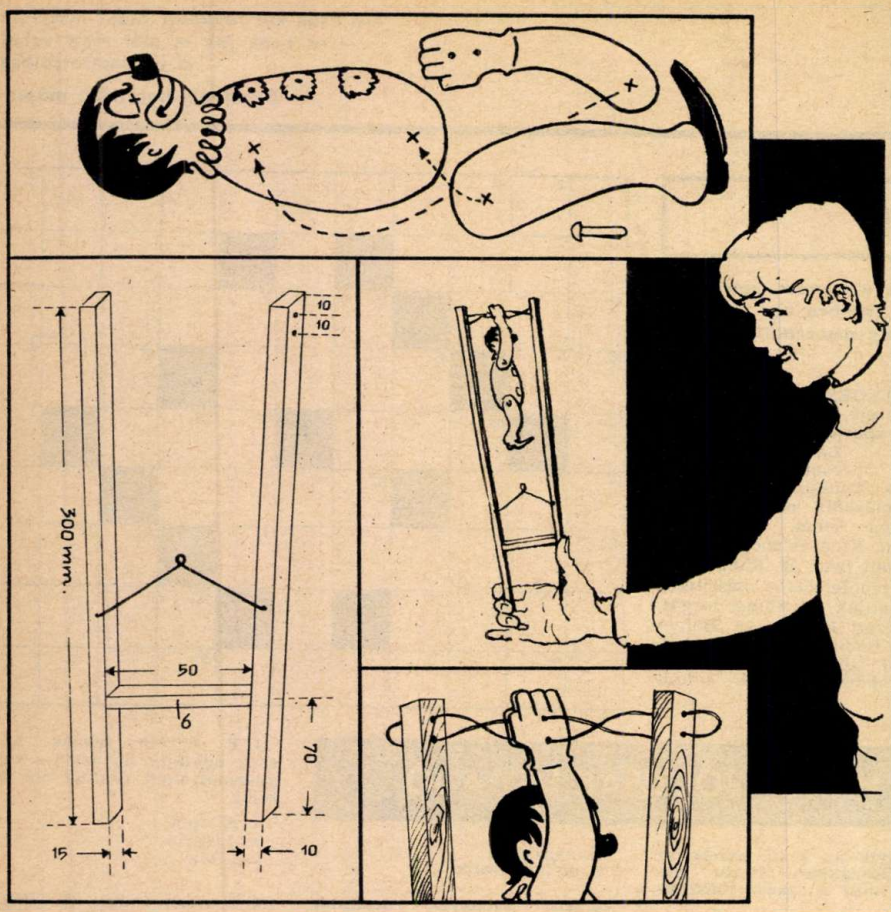

TARKA BARKÁCS

Összeállításunkban olyan barkácsötleteket mutatunk be, amelyeket könnyen elkészíthettek és az országos játékon a szolidaritási bazárban árusíthattok. Ha az első darab sikerült, a „sorozatgyártást" is megkezdhetitek.

PÖRGŐ BOHÓC

Érdekes, egyszerűen elkészíthető játékot ajánlok kicsiknek. Anyagszükséglet: 2 db 300×15×10 mm-es farúd és 1 db 50×15×10 mm-es összekötőfa. Kell még egy keménylap, amelyből a bohócot vágjátok ki. Fessétek ki mind a két oldalát jó tarkára. Fúrjátok át a megfelelő helyen úgy, hogy egy miltonkapoccsal összeköthessétek. A kezén a két pontot tűvel szúrjátok át. Ha ez kész, akkor a két kezét a nyakánál, a lábát a csípőjénél fogjátok össze a kapcsokkal úgy, hogy a lábfeje előre álljon, a keze feje — ha fölteszi magastartásba a kezét — hátra nézzen. Ezzel a bohóc kész is.

A keret összeállítása. Az egyik rúd aljától mérjetek fel 7 cm-t. Itt húzzatok egy vonalat mind a két darabon. Majd felülről 1 és 2 cm-re is húzzatok egy vonalat. Ennek a közepén 2—2 pontot fúrjatok át egy erős tűvel. Ezután az alsó vonal közepébe kalapáljatok egy kb. 2 cm hosszú szöget amikor már összeraktátok, majd a két felső lyukba dugjatok erős cérnát. A cérna 18—20 cm hosszú legyen. Csavarjatok rajta félkört, és dugjátok át a bohóc kezének két lukján. Ezután csavarjátok vissza a cérnát (itt vigyázzatok, nehogy ugyanabba az irányba csavarjátok!) és dugjátok a másik két lukján is át, majd csomózzátok meg. A bohóc teljes hossza 14 cm legyen. Ha az összekötőfa alatti részt összenyomjuk, a bohóc pörögni kezd.

Major György,
Budapest, Kelenhegyi út 19.

PAMUT-BABÁK

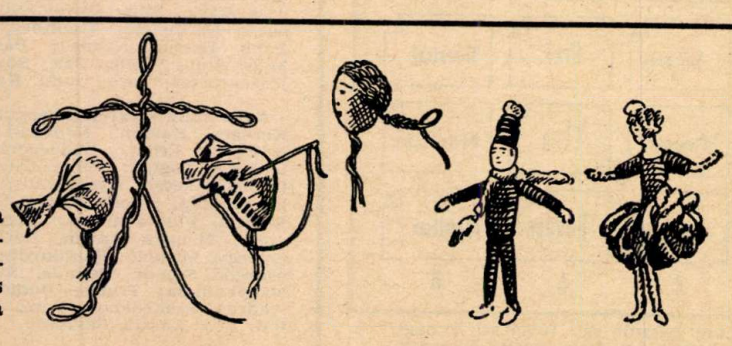

A drótváz, a vattával kitömött fej készítésének egyes fokozatai, és a kész babák.

BEKÖTÖTT KÉPREGÉNY

A régi lejárt asztali naptárt nem dobtam el, hanem az újságból kivágtam a képregényt, amelyet sorban beragasztottam. Így egy kis könyvecske lett belőle. Ezt is árusíthatjátok a bazárban.

Kerékgyártó Zoltán,
Ózd, Latinka S. u. 5.

TÖRÖTT TÜKÖRBŐL

Takarításkor leesett és eltörött a falitükrünk. Ez adta az ötletet arra, hogy zsebtükröt csináljak belőle. Néhány perces munkával mutatós darabokat készítettem. Üvegvágóval négyszögletes darabokat vágtam ki egy nagyobb táblából. Keretként az oldalaira színes szigetelő szalagot ragasztottam.

Ács András, Köveskál, Vörös Csillag u. 21.

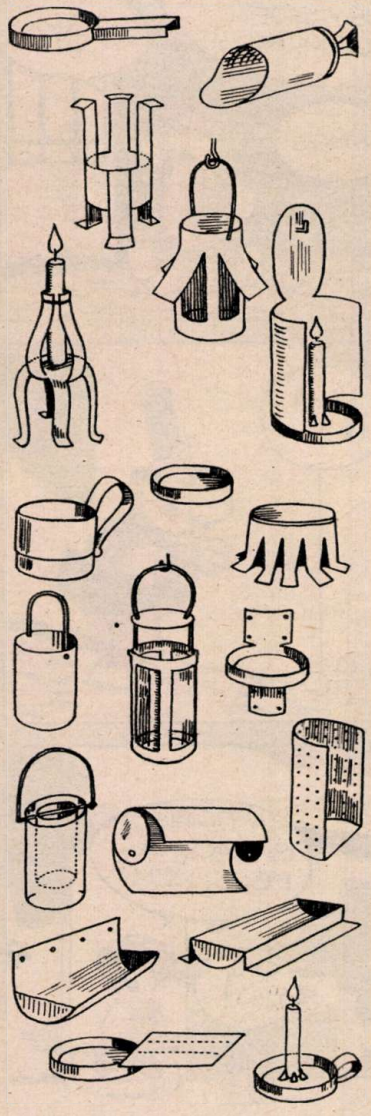

MIRE JÓ A KONZERVDOBOZ?

Röviden válaszolunk: sok mindenre. Egyebek között gyertyatartó, állvány, lapát, ceruza, színes kréta és ecsettartó, virágváza, tárolódoboz lehet belőle. És hogy még mi minden? Böngészd át a rajzot – találsz még egyéb ötletet is!

FELE FELE

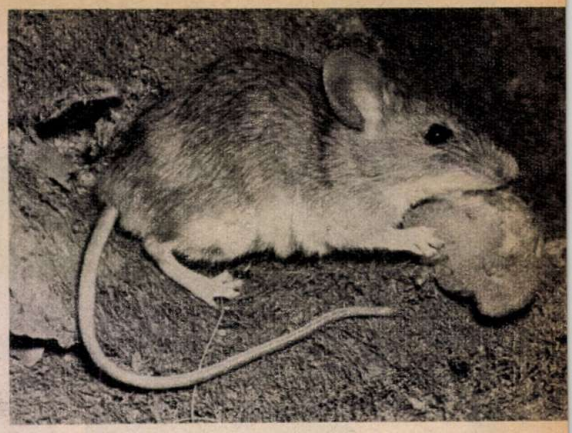

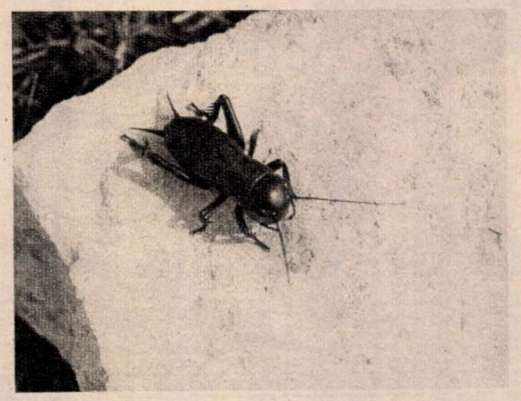

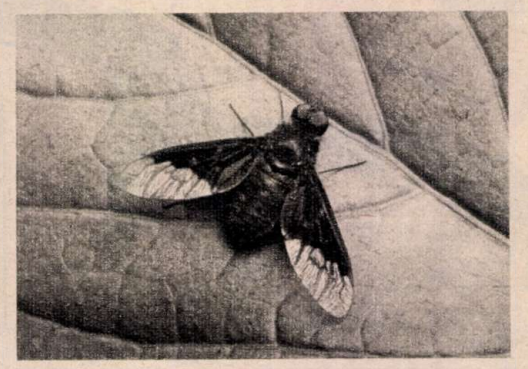

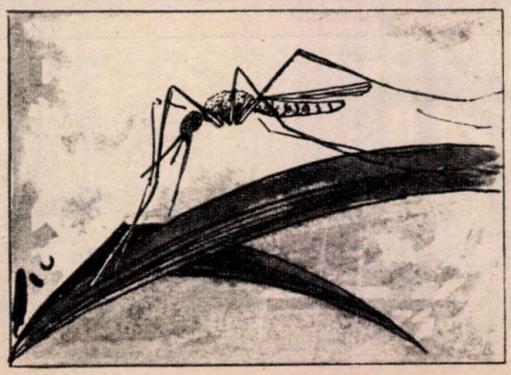

Vetélkedőnk utolsó fordulójában érdekes feladatot kaptok. Az itt látható állatok valamely más állat rendszeres táplálékát jelentik. (Azoknak a képét az Állatvilág áprilisi számában találjátok meg.) **A feladat:** ki kell találni, hogy ezeknek a „táplálék" állatoknak mi a nevük.

Mint korábban, most is segítünk egy-egy mondattal a megfejtésben. 1. Erdeink egyik leggyakoribb rágcsálója, nevében is benne van az erdő... 2. Szintén erdei állat, szívesen mászik fel a bokrokra is. 3. Hangját napos domboldalakon biztosan hallottátok már, hiszen híres zenész... 4. Egyike közismert, de nem túlságosan kedvelt állatainknak. 5. Folyók, tavak mentén nyári időben sokszor „csapol" belőlük. Egyetlen „adagra" annyit, amennyi a saját testsúlya. Mi a neve?

A megfejtéseket május 10-ig az Állatvilág szerkesztősége címére küldjétek. (Budapest XIII., Radnóti M. u. 15/a. — 1137).

*

Április 29—30-án és május 1-én 3 napos városligeti majálison kisállatkiállítást rendez az Állatvilág szerkesztősége. Ide látogatnak el Böbe majom utódai, s minden „majom"-kérdésre választ kaphattok Kasza Laci bácsitól, a veszprémi állatkert igazgatójától.

*

A Pajtás és az Állatvilág Fele-fele című közös rejtvénypályázata második fordulójában 100,— Ft-os könyvutalványt nyertek: Körtvélyesi Zoltán, Peregi Zoltán, Csonka Gergely, Gyulai György, Budapest; Olasz Mariann, Hódmezővásárhely; Márkházai Nikoletta, Jásztelek.

CSAK EGY SZÓ!: Az öt rajz közül négynek kettős jelentése van, s ez egy szóval kifejezhető. Ezt az egy szót kérjük megfejtésül beküldeni. Könnyítésül eláruljuk, hogy az ötödik rajz a megfejtés kulcsa.

CSAPATKRÓNIKÁSOK ÍRJATOK!

CSERETÁBORT szeretnénk szervezni, 30—35 gyerek részére biztosítunk teljes ellátást faházainkban. Táborunk a TISZA-parton, Vásárosnaménynél van. Várjuk jelentkezésetek, címünk:

Nyírmadai Általános Iskola, 8. b. osztálya NYÍRMADA, Honvéd út 36. 4564

*

SOMOGYI BÉLA nevét viselő rajok, csapatok jelentkezését kérjük NÉVADÓ ünnepségünk és kiállításunk előkészítéséhez. Keressük Somogyi Béla hozzátartozóit, akik szívesen felvennék velünk a kapcsolatot, és segítenének munkánkban.

Körzeti Általános Iskola és Diákotthon, Somogyi Béla raj, Körmend, Thököly u. 29. — 9900

*

FARKAS IMRE nevét viselő csapatokkal, rajokkal szeretnénk kapcsolatot teremteni, barátságot kötni. Várjuk leveleteket, címünk:

Kun Béla Általános Iskola Riporter őrse, Makó, Kálvin tér 7. — 6900

*

MALINOVSZKIJ életéről készítünk albumot. Meglevő anyagunk nem elegendő. Várjuk olyan csapatok, rajok v. őrsök jelentkezését, akik jelentős adatokkal, képekkel rendelkeznek Malinovszkijról.

4. sz. Általános Iskola Petőfi S. raja, Leninváros, Lékai J. út 12. — 3580

*

ZRÍNYI ILONA nevét viselő iskolák, csapatok figyelem! Iskolánk május 18., 19. és 20-án ünnepli fennállásának 75. évfordulóját. Minden Zrínyissel szeretnénk kapcsolatot teremteni, várjuk iskolátokról küldött fényképeteket és leveleiteket.

Zrínyi Ilona Általános Iskola, Dombóvár, Szabadság u. 27. — 7200

MIT ÜZEN A PAJTÁS?

HARANGOZÓ GYÖRGY, Szombathely, Pataki I. u. 39. 9700. Leveled felkeltette érdeklődésünket, megkérdeztük a Borostyánkő Áruház igazgatóját, miért nem élvezhetik a gyerekek a megígért játéksarkot. Farsang Lászlóné igazgató azt válaszolta, hogy sem az áruház tervezése, sem az üzembe helyezése idején nem volt szó játéksarok létrehozásáról. Létezik játékokkal ellátott gyermekmegőrző, ahol szakképzett gondozók foglalkoznak a vásárlók kisgyerekeivel. Ebből a korosztályból már kinőttetek, itt csak hároméves korig vigyáznak a kicsikre. Nem a gyermekmegőrzőt véltétek játéksaroknak?

ANTAL ISTVÁN, Nyíracsád, Dózsa u. 51. 4262. Nemcsak te, mások is megkeresnek bennünket továbbtanulási, pályaválasztási kérdésekkel. Elsősorban osztályfőnöködhöz fordulj tanácsért, vagy levélben kérhetsz felvilágosítást a Szabolcs megyei Pályaválasztási Tanácsadó Intézettől, címe: Nyíregyháza, Búza u. 5. 4400. Minden megyeszékhelyen működik pályaválasztási tanácsadó intézet, ahol pályaalkalmassági vizsgálatokat is végeznek, és segítséget nyújtanak a választásban.

SÁGVÁRI ENDRE RAJ, Beregdaróc, Szabadság út 4934. Kívánjuk, hogy könyvárusító munkátok eredményes legyen, és mások is kövessék példátokat! Örömmel olvasnánk majd a kirándulásról szóló beszámolótokat.

BODNÁR ILONA, Dunakeszi, Lenin út 14. 2120. Sokan kérik magyar és külföldi színészek, labdarúgók, énekesek, együttesek címét. Te azt kérted, továbbítsuk leveledet Halász Judithoz. Nem adhatunk meg címeket, nem továbbíthatunk leveleket, mert ez beleavatkozás lenne a művészek magánéletébe. Kedvenceitekkel találkozhattok a tv-ben, a színházakban, a sportpályákon.

ÁLTALÁNOS ISKOLA, Zalaháp 8308, HATÁR BOGLÁRKA, Hatvan, Münnich F. út 37. 3000, HABDZA ANIKÓ, Budapest, Menyhért u. 27. 1162. Mikor lesz Mézga a tv-ben? Egyelőre csak megközelítő időpontot adhatunk, ez év közepe felé kerül képernyőre az újabb sorozat.

SZŰCS JUDIT, Monostorpályi, Landler tér 7. 4275. Sok szeretettel köszöntünk benneteket, amiért a szívbeteg Eszti néninek vizet hordtok, boltba jártok. Dicséretünket küldjük az egész hatodik osztálynak, hiszen mint írod, minden tanulónak van egy idős gondozottja.

LŐRINCZ ANNA, Kőszeg, Írottkő út 5. 9730. Másutt is előforduló gondokra hívtad fel a figyelmet. Nemcsak Kőszegen hiányzik a lakótelepi játszóterek mellett a védőkerítés. Bizony, sok helyen veszélyes a játék, az elguruló labda. Nagyobb gondot kell fordítani a balesetek megelőzésére.

VI. SZ. ÁLTALÁNOS ISKOLA, Mező I. Úttörőcsapat Tudósító szakköre, Gyöngyös, Iskola út. 1. 3200. Örömmel olvastuk vidám beszámolótokat. Elragadtatásunkat kissé csökkentette az, hogy majdnem két hónapig vártatok a tudósítással. Legközelebb ne várjátok meg, hogy a beszámoló elavulttá váljon, frissiben írjatok az eseményekről! Sajnos, nemcsak ti altatjátok a tudósításokat, mások is követik a „lassú munkához idő kell" elvét!

MINDAZOKNAK, akik eszperantó nyelven akarnak levelezni, üzenjük, hogy a Magyar Eszperantó Szövetség gazdag címjegyzékkel látta el szerkesztőségünket, kérésre szívesen küldünk címeket.

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1965
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 126 Ft
I. félévre 70 Ft
II. félévre 56 Ft

79.0654 Athenaeum Nyomda
Kozma utcai üzeme,
Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
Soproni Béla
vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő:
PORKOLÁB CSABA

A PAJTÁS
Tudod-e, hogy mi a luchu?
DAIDAI
Ki mit játszik?
LILIPUTI VONATOK
SZÍNEZD KI A CÍMLAPJÁT!
KEDVES ISMERŐS: CHRUDINÁK ALAJOS
SPORTOLÓINK KALANDJAI
Minről mesél AZ ÚJ-DAG?
TALÁLKOZÁS AZ ÉTERBEN
KÖRKAPCSOLÁS KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÓINK TELEX-JELENTÉSEI!
MÁJUS 3.-I SZÁMA!

79/18
XXXIV. ÉVF. • 1979. MÁJUS 3. • ÁRA: 7,– Ft
PAJTÁS

komornik ferenc, praagaabol

A toronyvárban

**Kattog a telexgép,
hozza-viszi a híreket,
kérdéseket.
A külföldön dolgozó
magyar tudósítók is
beszámolnak a nagyvilág
eseményeiről,
s mi itthon,
kényelmesen olvashatjuk
az örömteli
vagy szomorú sorokat.
Most arra kértünk
néhány újságírót,
hogy olyan riportokat
küldjenek lapunknak,
amelyeknek főszereplői:
a gyerekek.
Valamennyien örömmel
vállalták a feladatot,
s volt is bőven
miről írniuk.
Hiszen a „téma"
Moszkvától Londonig,
Varsótól Bécsig
az idén, a nemzetközi
gyermekévben különösen
reflektorfénybe került.**

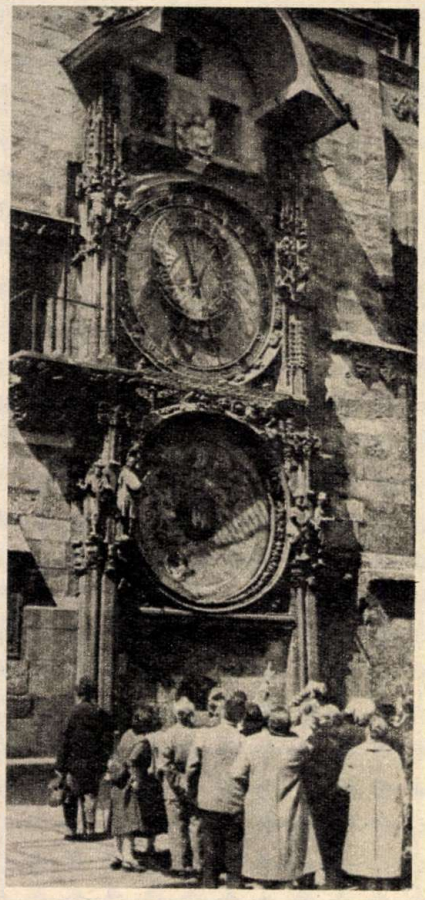

Amikor azt kérdezik tőlem, hogyan élnek a csehszlovák gyerekek, azt szoktam válaszolni: úgy, mint az uralkodók. Meg is mondom, hogyan gondolom ezt. Az ősi prágai vár György utcájában áll egy palota, amely évszázadokon át a király helyettese, a várnagy rezidenciája volt. A boltíves termeket ma gyerekek „lakják", itt játszanak, tanulnak a várnagyi címerek alatt olyan természetességgel, mintha hercegek lennének. Tizenöt esztendeje, amikor a Moldva-parti város vezetői azon tanakodtak, melyik prágai épületet jelöljék ki a csehszlovák gyerekek várának, nem tűrt vitát a döntés: legyen övék a Hradzsin, a várnagyi kastély.

A másik kedvenc példám a Jicin környéki vadászkastély esete. Aki ismeri Rumcajs-ot — ha máshonnan nem, a tévé esti meséjéből —, annak Jicin is sokat mond, hiszen az igazságtevő rabló éppen ennek az észak-cseh városnak a hatalmasait leckéztette meg. Nos, a városhoz közel épült már 350 éve bizonyos Jan Cernik uram vadászkastélya. Ebből az állam gondoskodása folytán megszületett a legkisebb olvasók Humprecht nevű vára. A sűrű jicini erdő rejtekéből kimagasló toronyvár ma a könyvszerető gyerekek birodalma. Az Albatrosz Ifjúsági Könyvkiadó rendez itt részükre hosszabb-rövidebb táborozást, tartalmas együttlétet, izgalmas találkozásokat írókkal, művészekkel.

Prága híres technikai múzeumát a csehszlovák gyerekek ugyancsak soha nem szűnő kíváncsisággal lepik el. A Letna téren álló technikai fellegvár hatalmas közlekedési csarnokában több tucat régi autó, lokomotív és egy igazi Bleriot-repülőgép kalauzolja a látogatókat a múltba, a közlekedés hőskorába. A világ egyik leggazdagabb óra- és fényképezőgép-gyűjteménye, az épület alagsorában berendezett működő bánya — amelybe egyébként száz tonna igazi szenet is levittek — mutatja: gyűjtőszenvedélyben, fáradságban nincs hiány, ha a gyerekekről van szó.

A nemzetközi gyermekév itteni ünnepségein bőven lesz miről megemlékezni, annál is inkább, mivel éppen erre az esztendőre esik a csehszlovák úttörőmozgalom születésének 30. évfordulója.

Testvérlapunk,
a szlovákiai „Kamarat"
ezzel a rajzzal köszöntötte
a nemzetközi gyermekévet

horvaath j. joozsef, moszkvaabool

Kétszáz vagy kétezer?

KÖRTELEX

Moszkvai lakásom ablakából éppen egy iskolára látni. Délelőttönként a nyitott ablakon beszűrődik a gyerekek hangos zsivajgása, ahogy a szünetben futkároznak, fociznak, röplabdáznak. Házunk tágas udvarán, mint mindenütt a környéken, játszótérről sem feledkeztek meg a lakótelep tervezői. Csúszda, homokozó a kisebbeknek, magas drótkerítéssel körülvett „dühöngő" a nagyobbaknak — nyáron focipálya, télen hoki- és korcsolyapálya. Ahány lakótömb, annyi játszótér. Ahogy elnézem a vidáman hancúrozó gyerekhadat, eszembe jut: **milyen jó ma gyereknek lenni...** Aztán visszatérek az íróasztalomhoz, kinyitom az aznapi újságot. Csonttá soványodott, felpüffedt hasú kisgyerek könyörögve nyújtja felém a kezét. Rommá lőtt ház előtt a rémülettől tágra nyílt szemű fiú a hátán cipeli megsebesült kistestvérét. Tíz év körüli gyerekek görnyednek a munkaasztal fölé, nehéz terheket vonszolnak, cigarettát árulnak, az utcán cipőt pucolnak. Egész napi munkával talán megkeresnek egy karéj kenyérre vagy egy csésze rizsre valót. **Milyen nehéz is manapság gyereknek lenni...**

„Jelenleg a világon percenként kétszáz gyerek születik" — olvasom egy helyen. Vajon hánynak jut majd közülük naponta reggeli, ebéd, vacsora, hány öltözhet jó ruhába, mennyi járhat iskolába, hánynak lesz gondtalan, boldog gyerekkora? És mennyi lesz közülük, aki talán sohasem tudja meg, mit jelent jóllakni, tanulni, játszani?

Újságírói munkám során sokfelé elvetődtem a Szovjetunióban. Bármerre is jártam, vendéglátóim soha nem mulasztották el, hogy egy-egy gyermekintézménybe — iskolába, óvodába, ifjúsági sporttelepre, úttörőházba — el ne kalauzoljanak. Várakozva lesték arcomon a hatást, amikor megmutatták a szibériai Uszty Ilimszkben a uszodával, balett-teremmel, sportteremmel felszerelt, korszerű iskolát, az egyik belorussziai kolhoz úttörőpalotáját, ahol huszonhatféle szakkörben foglalkozhatnak a gyerekek kedvenc hobbijukkal, a soknemzetiségű Szamarkand egyik iskoláját, ahol minden osztályban más-más nyelven folyik a tanítás. A szovjet emberek nagyon büszkék arra, hogy sehol az országban nem látni rosszul táplált, rongyokban járó gyerekeket, hogy minden ifjú állampolgár számára biztosítják a tanulás lehetőségét, hogy sehol a világon nincs úgy megszervezve a gyermeküdültetés, mint itt, hogy a gyerekek kedvéért felépítettek négy és fél ezer úttörőpalotát, majdnem harmincezer ifjú technikusok klubját, hatezer zeneiskolát, harminckilenc úttörővasutat, hogy városfejlesztési, lakótelep-építési tervet nem hagynak jóvá, ha nem szerepel benne elegendő iskola, óvoda, bölcsőde, játszótér, sportpálya.

Percenként kétszáz gyerek születik a világon, s nagyobbik részükre ma még nem ez a jövő vár. A szovjet gyerekekhez hasonló életkörülmények megteremtéséhez persze egyebek között pénz is kell, sok pénz. De ugyanabban a statisztikában olvasom: jelenleg a világon minden percben kétezer dollárt költenek fegyverekre.

Naponta, évente hány millió éhes gyerek ebédjét, hány iskola, játszótér árát?

barabaas jaanos, varsoobool

Koszykowa utca 26.

KÖRTELEX

Milyen lehetett Nemo kapitány, milyen Micimackó, milyen volt Robinson Crusoe és hűséges Péntekje? Aki filmet látott vagy könyvet olvasott ezekről a hősökről, talán nem is érti a kérdést. Aki azonban veszi a fáradságot, hogy utánanézzen régi könyvekben a szereplők képeinek, láthatja, hogy a gyerekek — és a regényeket illusztráló felnőttek egyaránt — nemzedékről nemzedékre másként és másként képzelték el őket. Ilyen összehasonlításra nyújt lehetőséget sok egyéb mellett a Varsói Ifjúsági Könyvmúzeum. Aki itt jár, saját szemével győződhet meg arról, hogy a gyerekek ízlése és fantáziája természetesen nemcsak koronként, de országonként is különböző. Más vonzza érdeklődésüket Lengyelországban, Indiában vagy Ausztráliában.

Ez Európa első ilyen típusú múzeuma, és mindmáig példaképül szolgái a hasonló gyűjteményeknek. Megtalálható itt a háború óta Lengyelországban kiadott valamennyi ifjúsági könyv, és a lengyel szerzők műveinek külföldi kiadásai is. Természetesen nemcsak regényeket gyűjtenek, hanem a gyerekek számára kiadott tudományos-ismeretterjesztő könyveket, ifjúsági és gyermeklapokat, az ifjúsági irodalom történetére vonatkozó írásokat.

A legrégibb darab 1772-ből származik, egy francia, gyermekek számára készült atlasz lengyel fordítása. A kötetet, amely alcíme szerint „A gyermekek földrajzra tanításának új módja" — rövid, könnyű és igen csodálatos, a hazai olvasók számára Lengyelországról és Litvániáról szóló részletekkel egészítették ki. A régiségek között szerepelnek az első lengyel gyermekújság számai, „A jó gyermek kiskönyvtára" 1828-ból, és Andersen meséinek első, eredeti kiadása 1893-ból.

Az érdekességek közül még csak kettőt szeretnék kiemelni. Az egyik egy 1912-ből származó újság, amelynek egyetlen megjelent példányát őrzi a múzeum. Ez az újság ugyanis kézzel íródott — egy tízévesnél alig idősebb kislány írta a benne található novellákat, a lengyel történelmet ismertető írásokat és a híreket egyaránt, és ez a kislány később az egyik legnépszerűbb lengyel ifjúsági regényíró lett.

Szomorú emlékeket őriz a másik érdekesség — az 1944-es varsói felkelés emlékét. A rettenetes túlerőben levő náci megszállók elleni harc közben is gondoltak a felkelők a gyerekekre és folyóiratokat adtak ki számukra. Természetesen ilyen körülmények között nyomtatásról szó sem lehetett, így a lapot írógépen írták és sokszorosították. A mesék között a lapokon üres helyeket hagytak, hogy a gyerekek maguk rajzolhassák meg a hozzájuk képzelt képeket. Ez igazi újság volt, nemcsak azzal a céllal készítették, hogy a rettenetes pusztulás közepette megpróbálják szórakoztatni a gyerekeket,

hanem segíteni is próbált nekik abban, hogy túlélhessék a háborút. Így Bébi, az elefánt és szelídítője meséi mellett, arra tanították a gyerekeket, hogyan lehet vigyázni a tisztaságra, az egészségre a háborús viszonyok közepette, hogyan kell viselkedni légiriadó esetén.

Ha Lengyelországban jártok, Varsó központjától nem messze, a Koszykowa utca 26-os számú házban találhatjátok meg a múzeumot.

szaantoo gaabor, berlinboel

Felnőtté avatás után

KÖRTELEX

— Szia, Kathrin! Miért vagy olyan bánatos?

Lóg az orra, kezet nyújt, s durcásan morogja:

— Jónapotsemmibajomtessékbeljebbjönni.

Mi történhetett? Máskor még levegőt sem vesz, amikor mesélni kezd. A haja eddig a derekáig ért, a napokban rövidre vágatta, frizurát csináltatott, s ha jól gyanítom, titokban a szemöldökét is vékonyabbra csípkedte. Nyilván az ifjúvá avatás ünnepére. Nagy nap ez a Német Demokratikus Köztársaságban, a tizennégy éveseket hivatalosan ilyenkor fogadja felnőtté a társadalom, az iskola, a család. Én már tudom, hogy a felnőttélet nem csupa mókából és kacagásból áll, de azt mégsem értem, hogy Kathrin mitől bánatos ennyire.

Míg az apját várom, jön-megy a lakásban, mímeli, hogy rengeteg a dolga, német szokás szerint sok vízzel, kevés kávéval „hosszú" feketét főz. De közben meg se mukkan. S ami a gyászos hangulatot még teljesebbé teszi: a magnója sem üvölt a szobájában. Utána mennék, hogy faggassam, vigasztaljam, de ez komoly illetlenség lenne. Az a szoba az ő birodalma, hívás nélkül még a szülei sem lépik át a küszöböt. Emlékszem, mennyire meghökkentem, amikor először láttam, hogy az anyja bekopog hozzá, mert — ez nyolcéves kora óta Kathrin feladata — vacsorához kellett tálalnia.

— A családban ki-ki elvégzi azt, amihez tudása, ereje, ideje van — magyarázza az apja mosogatás közben. — Amikor a feleségem tanult, többnyire én főztem, amikor én külföldön voltam, ő szerelte össze az új bútort. A gyerek is, pici kora óta, önálló. Négyévesen már egyedül jött haza az óvodából. Még nem járt iskolába, amikor már pénzt adtunk a kezébe és ő vásárolt a boltban.

Nem divat az NDK-ban a kezitcsókolom, az apró gyerekek is jó napottal köszönnek és kezet nyújtanak. Amikor Kathrinhoz feljönnek a barátnői, nincs összeborulás, nincs puszi jobbról, balról, hanem kezetfognak, mint a felnőttek. Kezdtem már gyanítani, mi lehet kis barátnőm baja.

— Tudod mire gondoltam? — kérdem tőle, amikor előjön az avatásra kapott új ruhájában. — Mától kezdve én is magázlak. Nagyon jól áll magának ez a kosztüm, mondták már?

— Mostmegviccelnitetszik — mondja durcásan, de már mosolyogva. — Engemmégmindenkigyereknekneknéz...

— Örülj neki, majd rájössz, hogy ez nem is olyan borzasztó állapot.

— Nahátmostistegeznitetszik — csap le a „bizonyítékra".

— Mit csináljak, ha egyszer megszoktam? — mentegetődzök. — Tudod mit? Tegezz te is, és kvittek vagyunk.

Elvigyorodik, fölpattan és kezet nyújt.

— Szia — mondja —, megtennéd, hogy elmosod a kávéscsészédet?

Nincs mese, Kathrin nagy hirtelen felfüggesztette a vendégjogomat. Mehetek mosogatni.

laaszloo balaazs, londonbool

Svejk a szigetországban

KÖRTELEX

Kaphattak volna-e pompásabb ajándékot a londoni gyerekek a nemzetközi gyermekévre, mint egy kéthetes nagy bábfesztivált?

London Anglia fővárosa, de a hetedikesek-nyolcadikosok azt is tudják, hogy elővárosaival együtt nagyjából annyi lakosa van, mint Magyarországnak. Angliában nem különösebben népszerű a bábszínház. A televízióban van ugyan egy állandó bábműsor, de a roppant méretű London sok ezernyi gyereke legfeljebb egy-egy majálison, vándorbábjátékosok jóvoltából láthat néha bábszínházat. A budapestihez hasonló, állami bábszínház nincs.

Most viszont két hétig, március 19-től április 1-ig válogathattak a látnivalókban. Tizenkét angol csoporton kívül szovjet, japán, török, francia, nyugatnémet, olasz, svéd, cseh, bolgár, holland és magyar bábjátékosok mutatták be művészetüket az első londoni nemzetközi bábfesztiválon. A londoni gyerekek és felnőttek 16 helyen, színházakban, hangversenytermekben, mozikban láthatták a tucatnyi ország 26 bábcsoportjának előadásait. Még a Nemzeti Színház kistermét is átadták a bábfesztivál bemutatóira.

A bábfesztivál természetesen nemcsak az óvodások műsora, hiszen a bábművészet már réges-rég túlnőtt az ötéveseket kacagtató tündérmesék, tréfás játékok keretein. — A bábjáték nagy művészet és a színház csupán kicsiny része — mondta a fesztivál előtti nyilatkozatában Peter Schumann, az amerikai Kenyér és Bábszínház társulat művészeti vezetője. — Ismeretlen, nyers, népi művészet, és éppen ez az ereje. Zene, festészet, költészet, mind megvan benne.

A Magyar Állami Bábszínház például kimondottan felnőtteknek szóló műsorral, Bartók Béla, Ligeti György és Igor Sztravinszkij zeneműveire készült játékokkal mutatkozik be az angol közönségnek a londoni egyetemen. De láthatják majd az érdeklődők a bábjáték számtalan technikáját — felülről dróton húzogatott, alulról pálcákon mozgatott vagy kesztyűként kézzel mozgatott és életnagyságú bábokat — mindazt, amit három földrész tucatnyi nemzeti kultúrájának színes változatossága előhozhat. A

szovjet bábosok például a „Svejk, a derék katona", a cseh bábosok pedig a „Csipkerózsika" bábjátékváltozatát mutatták be. Aki pedig nem hitte, hogy a bábok csakugyan megelevenedhetnek a kis színpadon, az megnézhette a holland bábcsoport darabját, amelyben egy figura megdühödött, felmászott a dróton, s jól elagyabugyálta a mozgatóját...

polgaar deenes, bruesszelboel

Manneken – pis

KÖRTELEX

Brüsszel nemsokára díszpolgárává avat egy hároméves kisfiút, aki azonban 360 évvel ezelőtt „született'. A kisfiú neve: Manneken-pis. Manneken flamand nyelven emberkét jelent, a pis szó pedig annyira nemzetközi, hogy nem is kell lefordítani...

A belga főváros leendő díszpolgára, aki Brüsszel fennállásának ezredik évfordulója alkalmából kapja meg ezt a kitüntetést, bronzszobrocska alakjában, meztelenül, kis hasát kidüllesztve áll két szűk utcácska sarkán, néhány száz méterre a világ egyik legszebb terétől, a Grand'place-tól, s nevének megfelelően vékony vízsugarat bocsát az alatta levő medencébe.

Ezt a gyönyörű alkotást Jarome Dunquesnoy szobrászművész készítette 1619-ben, keletkezéséről azonban számos történet forog közszájon. Senki sem tudja az igazságot. Az egyik változat szerint egy gazdag kereskedő fia elveszett, s a város egész lakossága őt kereste. Végül azon a helyen találták meg, ahol most a szobrocska áll: éppen kisdolgát végezte. A hálás apa rendelte meg a szobrot, s ajándékozta Brüsszelnek. Egy másik történet szerint egy hadvezér, valószínűleg Alba hercege büntető expedíciót indított a város ellen. A kisfiú odaállt a kegyetlen hadvezér elé, és eredeti módon fejezte ki megvetését. Mindenki attól tartott, hogy a herceg lemészároltatja a gyereket. Nem ez történt. Alba jót nevetett a (kis)dolgon, és megkegyelmezett a városnak. Egy harmadik mese úgy szól, hogy egy tűzvész alkalmával a manneken a maga módján próbált harcolni a lángok ellen.

Akárhogy is van, a Manneken-pis Brüsszel jelképévé vált. Nincs olyan látogatója Belgium fővárosának, aki ne keresné fel. A turisták, akik sokat olvastak róla az útikalauzokban, először csalódást éreznek. „Ilyen kicsiny?!" — kiáltanak fel. Valamilyen nagyméretű szoborra számítottak. Kevesen tudják azonban, hogy nem az eredeti alkotást látják, csupán annak egy másolatát. Az eredetit a városi múzeumban őrzik. Ennek oka az, hogy a bronzkisfiút sokszor elrabolták. Először XV. Lajos francia király gránátosai. A szobor elrablása azóta hagyománnyá vált, mostanában az egyetemi hallgatók évente legalább kétszer ellopják.

1919-ben a brüsszelben állomásozó 19. francia vadászszázlóalj az alakulat egyenruhájába öltöztette. 1830 óta minden ünnepen valamilyen gálaruhában díszeleg az utcasarkon, a látogatók nagy örömére. Még matyó ruhácskája is van. De minden nadrágot úgy szabtak, hogy a manneken tovább végezheti „funkcióját", a pis-t.

A brüsszeli kereskedők üzletet csinálnak az emberke népszerűségéből. A szobor körüli utcácskák boltjai tele vannak különböző nagyságú

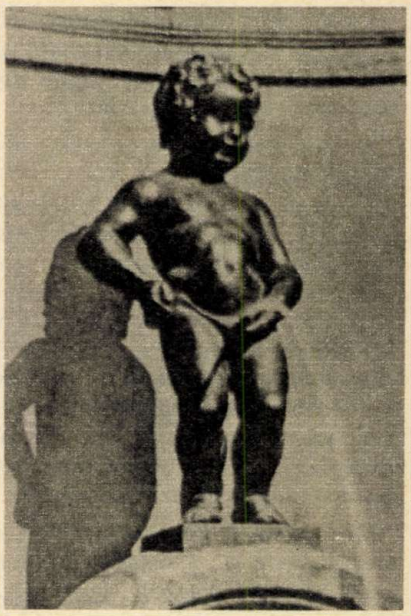

másolatokkal. Ezek a másolatok azonban ugyanúgy nem adják vissza az eredeti alkotás báját, mint ahogyan a Mona Lisa mosolyát sem sugározza tökéletesen semmiféle másolat.

Ezek az üzleti fogások azonban mit sem változtatnak azon a kedves tényen, hogy az ezeréves Brüsszel jelképe éppen egy kisgyerek, akit a főváros lakói őrzőangyalnak tekintenek.

heltai andraas, washingtonbool

Autóbusz–politika

KÖRTELEX

Amerikában vagy 66 millió autó szalad az utakon. A nagyvárosok többségében is szinte minden közlekedés a gépkocsin alapul — főként azért, mert más nincs, a földalatti első vonalai itt, Washingtonban például csak tavaly nyíltak meg. Másutt is csak szerény méretű a tömegközlekedés. A távolságok azonban igen nagyok, innen a rendszer, hogy a diákok nagy többségét különbuszok viszik az iskolába, illetve haza. Kényelmes, biztonságos, megszokott. Nem is igen esett szó a jól bevált kanárisárga buszokról, amíg pár éve nem vert körülöttük hullámokat a politika.

Országos szégyenné vált ugyanis, amit azelőtt csak az érintettek tudtak: a nagyvárosok színes bőrűek lakta szegénynegyedeiben sokkal rosszabb az iskolák felszerelése, kevesebb a pedagógus, mint a fehér kerületekben. Miért? Egyszerű: az iskolákat a helyi adókból tartják fenn. A jómódúbb fehérektől több, a nincstelen feketéktől kevesebb adó folyik be — olyan is az iskola.

Érdekes terv született: szállítsák át buszon a színes gyerekek egy részét a fehér iskolákba — és viszont.

Nagy harcba került, sok városban bírói döntéssel kellett kötelezni a fehér szülőket a buszozás elfogadására. Ennek ellenére a fehér gyerekek többségét kivették az iskolából. A szülők inkább megfizetik az évi több ezer dollár tandíjat a magániskolákban (az állami ingyenes) — csakhogy ne kelljen a feketék közé engedni a gyerekeiket.

És ami a legszomorúbb tanulság: szó sincs arról, hogy az így összekerült fehérek-feketék barátkoznának. Ellenkezőleg, a buszozás még inkább két táborra szakította őket. Ki-ki a maga színéhez húz és lenézi, gúnyolja a másikat. Úgy, ahogyan otthon — tisztelet a kivételnek — a szülői házban hallja, látja.

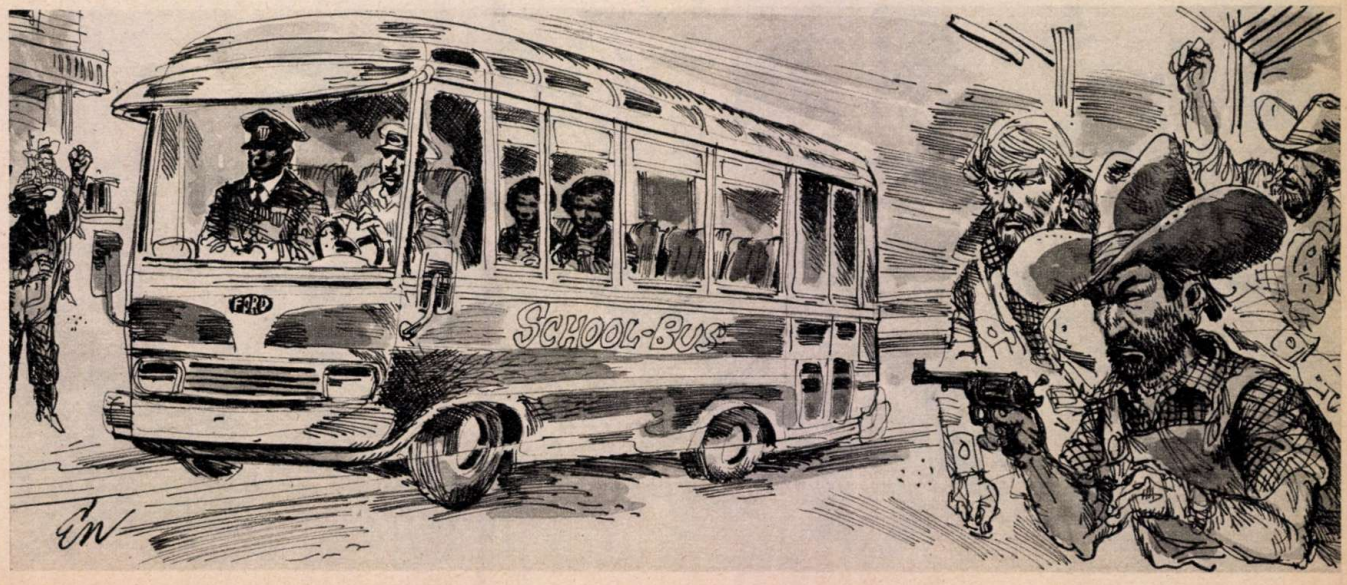

szaboo zoltaan, beecsboel

A bolhapiac

KÖRTELEX

Senki sem tagadhatja, hogy Ausztria a téli sportok hazája. Nemcsak a felnőttek osztják évi szabadságukat két — egy nyári és egy téli — részre, hanem az iskolás gyerekek tantervét is a téli sportoláshoz „alakítják". A tanévben legkevesebb két huzamosabb vakációra kerül sor, egyszer decemberben, ez a hagyományos karácsonyi szünet, és egyszer, amikor az iskolások (harmadik általános osztálytól) síelni mennek. Nem ritka, hogy energiatakarékosság címén még egy harmadik hét is becsúszik a szünidők közé. Mindez nagyon népszerű a gyerekek körében, és igaz, ami igaz, a szülők sem bánják, hiszen van-e egészségesebb dolog, mint kiszabadulni a város szennyes levegőjéből és ezer-ezerötszáz méteren felüli magasságban napokat eltölteni sportolással.

Csakhogy ebben a minden tekintetben kedvező képben van ám egy sötét folt is, mégpedig a költség. A téli sportolás nem hasonlítható sem az úszáshoz, sem a focihoz, s egy-egy téli sportfelszerelés bizony ezrekbe kerül — még schillingben is. Éppen ezért a pedagógusok és a szülők okos dolgot vezettek be Ausztriában az anyagi terhek könnyítésére. Ez pedig az évenként egyszer megrendezésre kerülő „bolhapiac", azaz, amikor az iskola tornaterme egy-két napra átalakul zsibvásárrá. Tudvalevő, hogy a gyerekek iskolás korban úgy nőnek, mintha húznák őket. Márpedig egy amolyan „igazi" sícipő vagy korcsolya legfeljebb egy szezonra jó, utána kinövi a gyerek és fuccs a pénznek. Ezért aztán úgy szervezték meg a bolhapiacokat, hogy mindenki beviszi a már kinőtt felszerelését, kesztyűjét, síöltönyét, kap rá egy számot, és egy hozzáértő felnőtt felértékeli a már használt holmit. Az érdeklődők pedig a megállapított áron — ami lényegesen olcsóbb a bolti új árnál — megvehetik az idényre éppen esedékes és hiányzó sportfelszerelést. Mindez nagyon jól szervezett és a szülők által hallatlanul ötletesnek ítélt mozgalom. Enélkül abban a családban, ahol kettő vagy még több gyerek van, bizony nagyon sok szülő nem engedhetné meg, hogy valamilyen téli sportot űzzön a gyereke. Azt pedig még az állítólag „gazdag" Ausztriában sem szégyelli senki, ha ezeken a bolhapiacokon öltözteti fel gyerekét a téli szezonra. Jó ötlet, érdemes továbbadni.

baracs deenes, paarizsbool

Casimir nem Kazimír

KÖRTELEX

A múltkoriban Párizsba látogatott Kazimír Károly, a rendező. Az indiánokról gyűjtött anyagot színháza számára az itteni embertani múzeumban, mert ott valóban minden népről lehet érdekességeket találni. Lányom, aki francia iskolába jár, nem akart hinni a fülének, amikor a fiatalos arcú, de őszülő hajú rendező bemutatkozott neki.

— Kazimíííír, Kazimíííír! — visította tágra nyílt szemmel, hitetlenkedve a lányom.

A rendező kissé meglepődött, nem gondolta, hogy kitűnő színházától ilyen messze is ekkora hatást kelt a neve. Ám hamarosan felvilágosították:

— Tudod, a mi Casimirunk narancssárga, nincs se haja, se füle, olyan, mint valami óriási sárkánygyerek.

Most rajtam volt a sor, hogy megmagyarázzam vendégünknek, mit jelent ez a név a francia gyerekeknek. Casimir (Kazimírnak ejtik) a legnépszerűbb francia gyermekműsor főszereplője a televízióban. Francia gyerek nem nőhet fel Casimir nélkül, aki ugyan van vagy 170 centi magas, de úgy viselkedik, mint nézői, és mindig történik vele valami...

Tudnivaló, hogy Casimir a gyerekek szigetén él, és minden adásban találkozik Julievel, aki egy csinos bódéban cukorkát árul, mindig vidám és józan, a postással, aki új, izgalmas híreket hoz (és mozgatja a cselekményt), Snob (azaz sznob) úrral, aki kissé nagyképű, meg Francoissal, a léggömbárussal. Ennyi felnőtt között mozog, beszél, énekel, táncol óriási, naiv, narancssárga csodaállatot idéző jelmezében Casimir. (Színész alakítja, de soha nem bújik ki a maskarából.)

Casimirnak rengeteg hibája van, majdnem annyi, mint nézőinek. Ezek a hibák — jó, legyenek csak fogyatékosságok — mindig a képernyőn derülnek ki, és vidám-szomorú kalandok után el is nyerik méltó... hm, szóval Casimir rendszerint pórul jár. Míg azonban erre sor kerül, sok mindent megtud a nézőseregt. A múltkor például Casimir újságíróként jelent meg, és interjút készített Sznob úrral, Julievel és a többiekkel. Igen ám, csakhogy hősünket elsősorban önmaga foglalkoztatta, nem az „interjúalanyokat" faggatta, hanem folyton magáról beszélt. Igaz, közben megtudtuk, mi a napilap, a hetilap, a folyóirat, mi is az a szenzáció — de maga Casimir bizony nem tudta elvinni a szerkesztőnek az interjút, mert eldicsekedte, elhencegte, elfecsegte az időt.

Így azután akadt erkölcsi tanulság, de a nézők tanultak is valamit. A végén pedig mindenki táncra perdült a „gyerekek szigetén". Casimir nemrég még mindennapos vendég volt a tévéműsorban, csak mostanában osztja meg helyét egy másik gyerekhőssel. Ez talán azzal magyarázható, hogy még egy olyan örökifjú sárkánygyereken is meglátszik az idő, mint ő.

Remélem, egyszer megismerkedtek vele a magyar képernyőn is. Addig is, javaslom, menjetek el Kazimír Károly színházába, a Tháliába, és nézzétek meg az indiánokról szóló színdarabot, a Hiawata-t, az is nagyon érdekes.

ANYU MIT VEGYEK FEL?

Hányszor, hányféle nyelven hangzik el naponta ez a mondat a kerek Földön –, ezt aligha lehetne megszámolni. De, hogy sokszor, ez biztos. Az egyiknek annyi a szép ruhája, hogy nem tud közülük választani, a másiknak meg egy sincs, azért kérdezi, hogy mit vegyen föl.

A válasz, anyu válasza is változó: az egyenruhádat, hiszen iskolába mész. Vagy: bármit fölvehetsz, hiszen köpenyt húzol rá.

Van a Földnek olyan tája, ahol csak az idő szállt el, az ősi motívumok megmaradtak, és bármilyen szabású is a ruha, a kalap, rákerül a régi hímzésminta.

Erre így, arra amúgy – mindenfelé – öltözünk.

Sz. P.
Fotó: Székely

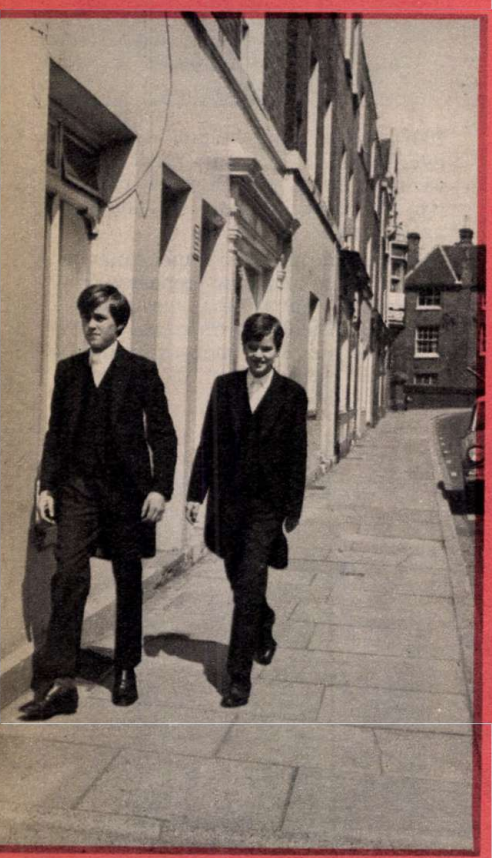

Angol iskolai egyenruha. Csíkos nadrág, fekete zakó, mellénnyel

Kimono. Úgy jó, ha minél jobban takarja a ruha az alakot

Az iráni kislányok mostanában azt kérdezik: betakarjam az arcom, vagy ne?

Az indiánok hagyományos öltözéke. Ősi motívumokat szőttek a kelmébe

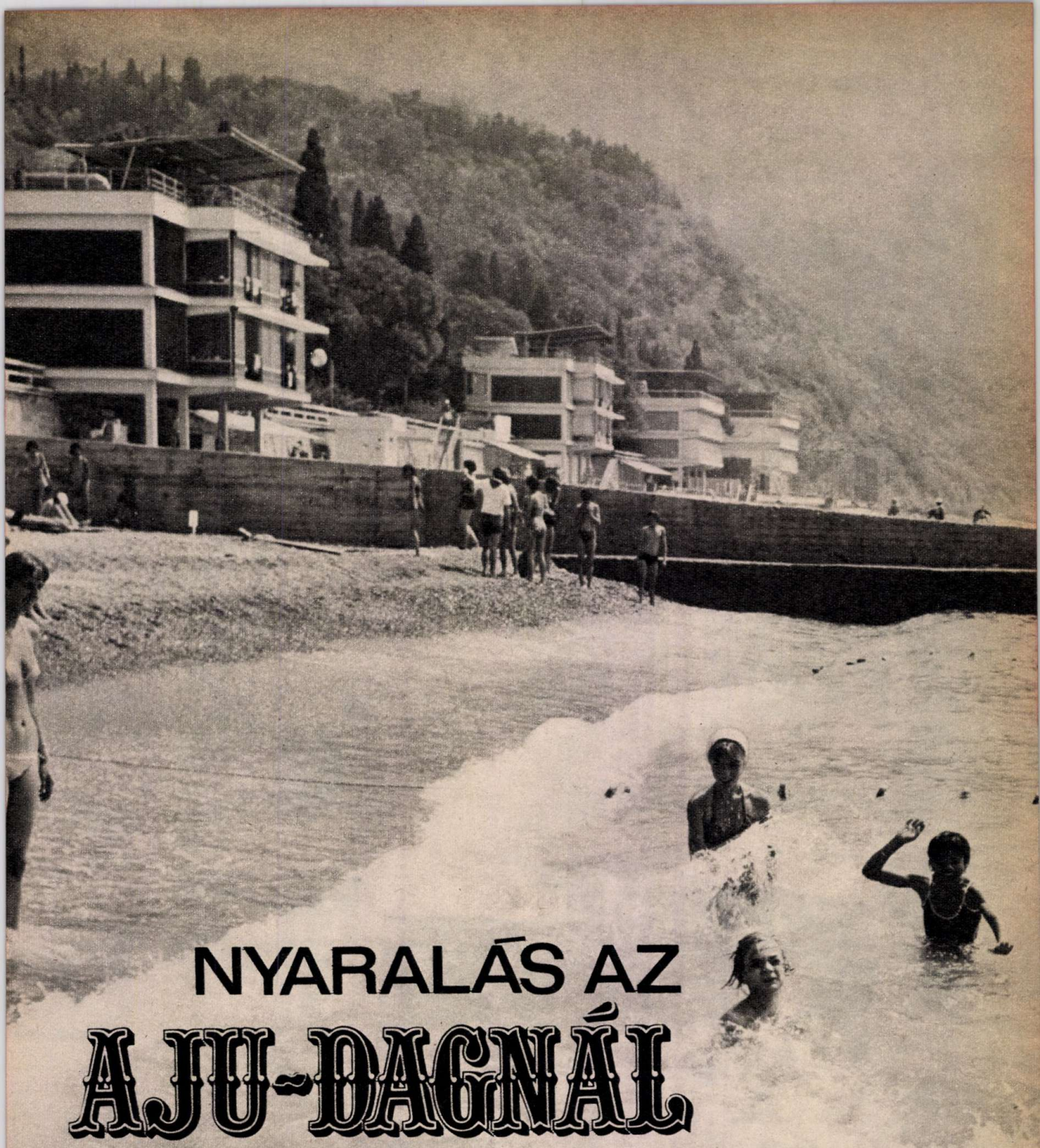

NYARALÁS AZ AJU-DAGNÁL

Akinek megadatott az a szerencse, hogy eljuthat a Krím-félszigetre, az arteki szovjet úttörő-köztársaságba, az rögtön elhiszi, hogy valahol errefelé bolyonghatott hajójával a *leleményes Odüsszeusz.*

Olyan ez a táj, ahol mesék és legendák születnek, ahol óriások és szirének szívesen laknak, s ahol az ég, meg a háborítatlan tenger olyan bársonyosan kék, hogy az már-már a giccs határát súrolja — pedig *színtiszta valóság!*

Az ókor görög hajósai *Pontosz Euxeinosznak, azaz Vendégszerető Tengernek* nevezték el ezt a nagy vizet, amelynek mai neve: *Fekete-tenger.*

Tényleg szokott fekete is lenni?

Azt mondják: ha vihar van, csak akkor borul el feketére kék ábrázata, de akkor aztán nagyon haragos!

Elhiszem ezt is, meg Odüsszeuszt is...

De leginkább azt, hogy ez Vendégszerető Tenger, Artek pedig *a Szovjetunió és a nagyvilág gyerekeinek vendégszerető, soha el nem fejthető paradicsoma.*

NYARALÁS AZ AJU-DAGNÁL

Artekben olyan megszokott látvány a pálma, a magnólia, a ciprus, a babérfa meg az oleander, mint nálunk a lila akác vagy a muskátlis ablakok.

A szimferopoli repülőtérre érkezve megcsapja az embert a mediterrán éghajlat simogató melege, s már csak azt lesi: hol az a tenger, hadd vessem bele magamat!

Lehet választani, hogy mivel akar az ember a repülőtérről Artekbe jutni. Húsz perc alatt elröpíti a menetrendszerű helikopter Jaltába, s onnan megközelítheti az úttörővárost. Ez azonban kerülőt jelent, menjünk inkább trolival! A két város közötti országúton — csaknem száz kilométeres úton kanyarogva, hegynek föl, völgybe le — rendszeres trolibusz-járat közlekedik.

A VENDÉGSZERETŐ TENGER

Csodálatos út — megéri az időt! Még így is az „abszolút" órái előtt érkezhetünk a táborba — nyugtattak meg.

Felkaptam a fejemet: *mi az, hogy „abszolút"?*

Artekben így nevezik az ebéd utáni csendes pihenőt, amikor „abszolút" csend és nyugalom honol a táborban, s minden gyerek alszik, mint a tej. Senkit nem kell ágyba parancsolni, hiszen a tenger és a napfény olyan sok erőt vesz ki az ember szervezetéből, hogy kell a felfrissülő pihenés.

A Vendégszerető Tengernek nincs „abszolút"! De talán mintha a szokottnál is lágyabban görgetné hullámait a csend óráiban...

A BABUGAN-JAJLA HÁROM MACKÓJA

A troli ablakából elsőként az *Aju-Dag*, vagyis a különös formájú *Medve-hegy* látványa tárul az ember szeme elé.

Érdekes legenda fűződik alakjához...

Egyszer volt, hol nem volt, a Babugan-Jajla barlangjában élt három hatalmas termetű medve. Amikor élelmet kerestek, rábukkantak egy gyönyörű kislányra, s elhatározták, hogy magukkal viszik, felnevelik, legalább lesz, aki gondjukat viseli, megtisztítja a bundájukat, rendben tartja a barlangjukat... Így is történt! A kislány nagyon jól érezte magát a mackók között, s ahogy teltmúlt az idő, csodálatosan szép fiatal lánnyá cseperedett. Egyszer a medvék éppen messze jártak, amikor a viharos tenger a partra sodort egy tutajt, rajta egy ifjú legénnyel! A két fiatal megpillantotta egymást, szerelemre gyúlt, s elhatározták, hogy megszöknek. Kijavították a tutajt és tengerre szálltak... Még nem jártak messze, amikor hazaérkeztek a medvék és éktelen haragra gerjedtek. Elhatározták, hogy kiisszák a tengert, mert akkor a hűtlen lány nem tud szerelmesével elmenekülni. Lekuporodtak a medvék a parton, s inni kezdték a tengervizet! Hatalmas gyomruk egyre telt, a tenger vize pedig apadt, apadt, apadt. Egy jó tündér véletlenül észrevette ezt, s megszánta a szerelmeseket. Ráparancsolt a dühös medvékre: hagyják abba, és takarodjanak vissza a Babugan-Jajla mélyére! Két medve megrémült és szót fogadott, de a harmadik — a legóriásibb — tovább nyelte a tenger vizét... A tündér elhatározta, hogy megbünteti, s így szólt: „Ha nem mentél vissza a hegyek mélyére, legyél az idők végezetéig hegy te magad is!"

Az Aju-Dag — az engedetlen medve — azóta is ott kuporog a parton, s valóban olyan a formája, mint egy tengervizet kortyoló, irdatlanul nagy mackónak.

FELHANGZIK A „KÖSZÖNŐ-KÓRUS"

Az arteki hétköznapoknak vannak olyan specialitásai, amelyeket csak az ismer meg, aki ott táborozik... Én most elárulok ezek közül egyetkettőt!

A magyar falvak jellegzetességével kezdem, ahol az idegent is előre köszöntik, tisztelettel és szeretettel. Nos, Artekben járva ugyanezt érzi az ember, hiszen mindenki úgy üdvözli, mint régi ismerőse, testi-lelki jóbarátja lenne!

Van azonban ennek az arteki köszöngetésnek egy sajátossága... Sétál az ember az arteki országutakon, a lépcsősorokon, amelyek az alakja miatt „Gömb"-nek nevezett központi étteremhez vezetnek, ugrál a strand tűzforró kavicsain, vagy éppen a *Tenger*, a *Hegy*, a *Tengerpart*, az *Azúrkék*, illetve a *Ciprus* tábor felé vezető hegyi ösvényeken kanyarog, s ekkor előbukkan néhány gyerek...

Aki soha nem látta őket, el is menne mellettük, de a gyerekek szeme összevillan, s kórusban harsogják az üdvözlést, valahogy így: *„Vszem, vszem dobre utro!"* — vagyis azt, hogy: *„Mindenkinek, mindenkinek jó reggelt!"*

Az „utro" — napszakonként behelyettesítve az éppen oda illőt — „gyeny"-re vagy „vécser"-re változik...

Meglepő jelenet, különösen akkor, ha például kivillogó fogú afrikai gyerekcsapat köszön ekképpen az emberre! De a kedves szokást könnyű átvenni, s egy nap múlva már a felnőtt is igyekszik meglepni a gyere-

Az Artekben táborozó gyerekek nagy élménye, ha a tengeren „hajókázhatnak”

Az „abszolút" idején teljes csend és nyugalom honol: a gyerekek alusznak, mint a tej!

Ezt a csodálatos tájat meg kell örökíteni...

keket. Mivel? Azzal, hogy a „köszönő kórus" hallatán hasonlóképpen felel vissza.

A „GRILLEZŐDÉS" SZABÁLYAI

Másik specialitás — a strandolás... *Meg kell tanulni a szabályait! Méghozzá „jelesre".*

Mi van ezen tanulnivaló? — kérdezhetné bárki.

Kezdjük ott, hogy a Vendégszerető Tenger partján olyan erős a sugárzás, a tengervíz pedig olyan gyorsan kimeríti a szervezetet, hogy aki nem hallgat a jó szóra, az hamarosan a betegszobában nyögve borogathatja égési sebeit!

Erre azonban a legritkább esetben kerül sor, mivel minden Artekbe érkezőt — felnőttet és gyereket egyaránt — *az első napon tüzetes orvosi vizsgálat alá vetnek.* A tengerparti strandokon — az épületek árkádjai alatt — reggeltől estig ott ül a vérnyomásmérővel és gyógyszerekkel felszerelt orvos, meg egy nővérke. Percre sem veszik le szemüket a gyerekekről! *Vigyáznak arra, hogy napozás után rögtön ne rohanjanak a vízbe, amikor pedig végre kijöttek a hullámokból, azonnal mossák le magukról a sós tengervizet, mert ha a só a bőrükre ég, akkor kész a baj...*

A strandok másik „főszereplője" az *úszómester.* Három fontos kelléke: egy síp, egy stopperóra, meg egy tölcséres szócső. Ezekkel dirigálja a gyerekcsapatot, s *mindennap több időt engedélyez a fürdésre, meg a napozásra.* Amikor már látja, hogy a gyerekek szervezete hozzáedződött a tengerhez és a napsütéshez, akkor „nyugalomba vonul", vagyis maga is beszáll a hullámlovagló viháncolásba, vidám lubickolásba.

KIS FAHÁZ A TENGERPARTON...

A tengerpart egyik magaslatán kis faház áll. Ma itt van a tábor történetének múzeuma. Ezt így emlegetik: Zinovij Szolovjev házacskája...

Artek története 1924-ben, egy novemberi éjszakán kezdődött. *Nyikolaj Szemasko* egészségügyi népbiztos az irodájában dolgozott, amikor izgatottan berontott hozzá helyettese, *Zinovij Szolovjev* és elmondta, hogy

egy úttörőgyűlésről jön éppen. Elárulta a gyerekeknek, hogy *a Komszomol és a Vöröskereszt szovjetunióbeli bizottsága gyermek- és úttörőtábort akar építeni a Krím-félszigeten*... Szavai olyan leírhatatlan örömet váltottak ki a gyerekekből, hogy ezt még a késő éjszakai órákban el kellett valakinek mondania!

A komszomolisták 1925 tavaszán kezdték rendezni a terepet a mai Artek helyén, s *június 16-án már meg is érkezett az első nyolcvan „honfoglaló”*: sápadt, legyengült és sovány gyerekhad. Vízhatlan, fapadlójú sátrakban laktak és deszkaágyon aludtak. Napközben mezítláb jártak, hogy egyetlen cipőjüket óvják, este pedig petróleumlámpa fényénél hallgatták Szolovjevnek, az arteki úttörő-köztársaság első elnökének szavait: *milyen is lesz majd az igazi Artek*...

A sátrak mellett állt két kis faház, ezeket nevezték el a gyerekek *Szolovjev házacskáinak*. Az egyikben a konyha és az ebédlő volt, a másikban pedig a könyvtár, a klubszoba és az orvosi rendelő. Testi és szellemi táplálék!

Artek egyre nőtt és szépült, de „kamaszkorába” beleszólt a világtörténelem: amikor a hitleri Németország megtámadta a Szovjetuniót, *a tábort evakuálták az Altájba, egy Belokurik nevű kis faluba.*

1944-ben a fasiszták feldúlták a Krím-félszigetet! Gurzufban például istállót rendeztek be abban a házban, ahol hajdanán *Puskin* lakott, és azzal szórakoztak, hogy célba lőttek a költő emléktáblájára.

Artekben kő kövön nem maradt!

Amikor a Vörös Hadsereg 1944 áprilisában kiűzte a Krím-félszigetről a fasisztákat, az újjáépítők első dolga Artek felépítése volt! 1944 augusztusában, amikor még javában dúlt a világháború, Arteket ismét elfoglalhatták a gyerekek, s felépíthették újra azt a kis faházat a tengerparton, amit azóta is úgy neveznek: Szolovjev házacskája...

*

Napjainkban Artek egy év leforgása alatt több mint *huszonhét-ezer gyereket fogad*, a Szovjetunió köztársaságaiból és szerte a nagyvilágból, így *hazánkból is.*

Egyszer a gyerekek arról kezdték faggatni *Anatolij Poljanszkijt*, az Artek tervezéséért kitüntetett építészt, hogy a tábor terveinek készítésekor minek alapján dolgozott?

— *Munkatársaimmal sokat töprengtünk* — válaszolta az építész. — *Végül arra jutottunk, hogy miután nektek tervezzük Arteket, hát megpróbálunk a ti bőrötökbe bújni, a ti fejetekkel gondolkozni.*

— *És ezt hogyan lehet csinálni?* — kérdezősködtek tovább a gyerekek.

— *Megfigyeltétek például azt, hogy a táboron hol vezetnek az aszfaltutak?* — folytatta Poljanszkij. — *Nos, mi megfigyeltünk benneteket, és oda terveztük az utakat, ahol ti eredetileg ösvényt tapostatok magatoknak*...

Somos Ágnes
(A szerző felvételei)

AHOL ROPOGNAK A FEGYVEREK

CHRUDINÁK ALAJOS

Amikor ez a fénykép készült, Chrudinák Alajos úttörőtáborba, az Artekbe indult

Csaknem harminc esztendeje már, hogy a budapesti Váci út 61. szám alatti általános iskola Gábor Áron Úttörőcsapatának tanácselnöke – tizenkilenc hasonló korú társával – elindult az első magyar gyerekcsoport tagjaként a Krím-félsziget szovjet úttörővárosába: Artekbe.

Ez volt Chrudinák Alajos első külföldi útja. Majd hosszú éveken át a tanulás következett. 1961-ben kapott diplomát a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Tanított az egyetemen, majd a Magyar Rádióhoz került. 1966-ban utazott először Egyiptomba. Két év múlva a televíziónak elkészítette a Nilustól az Eufráteszig című hatrészes sorozatát. Ezzel mutatkozott be a képernyőn.

Ma életének talán legnagyobb részét az utazás tölti ki. A Magyar Televízió külpolitikai rovatának vezetőjeként bejárta a Közel-Kelet országait, készített riportokat Afrikában, legutóbb pedig a forrongó Iránból küldött izgalmas tudósítást.

– Már gyerekkorában is újságíró akart lenni?

– Nem, gépészmérnöknek készültem. De a Berzsenyi Gimnáziumban hamar rájöttem, hogy a matematikánál, fizikánál sokkal jobban vonz az irodalom, a történelem, és néhány idegen nyelv. Ezért is jelentkeztem a Szovjetunióba ösztöndíjasnak, a moszkvai Nemzetközi Kapcsolatok Intézetébe, hogy külpolitikával foglalkozó török nyelvű specialista legyek.

– Török nyelvű? Hiszen elsősorban arabul beszél.

– Úgy történt, hogy az egyik magyar ösztöndíjas panaszkodott, nehezen birkózik meg az arab nyelvvel, írással. Megkérdezte, hogy nem cserélnénk-e nyelvet? Beleegyeztem.

– Különösen a fiatalok irigylik izgalmas, érdekes kalandjaiért.

– Pedig nem vagyok kalandkereső ember. A történelmi események, a hivatásom teszik szükségessé, hogy olyan helyeken járjak, ahol sajnos, ropognak a fegyverek. Csakhogy társaimat és engem nem a lövöldözés, a harcok izgalma érdekel, hanem az emberek élete, sorsa, jövője.

– Bizonyára nehéz ilyen körülmények között riportot készíteni.

– Alapos előkészítő, szervező munkát igényel minden riport, interjú. Már itthon készülni kell – mindent elolvasok, ami az eseményekkel összefügg. Természetesen, nemcsak a történelemkönyveket, hanem a hazai és a külföldi folyóiratokat, újságokat is átböngészem. Csak így tudok olyan kérdéseket feltenni, amelyek lényegesek, fontosak.

– Mennyit dolgozik naponta?

– A nagyobb riportokra való felkészülés során tizennégy-tizenhat órát, a riportok helyszínén olykor huszonnégy órát is.

– Hogyan bírja fizikailag?

– Gyerekkoromban sokat sportoltam, tíz évig a Budapesti Honvédban röplabdáztam. Azóta is edzem magam, amikor csak tehetem.

– Sokszor ellenséges környezetben dolgozik. Nem fél?

– Igyekszem úgy kérdezni, hogy ne ütéseket, hanem válaszokat kapjak. Minden vitás kérdésben megkérdezzük az érdekelteket, hogy a feleletekből készült riportból alkothassanak a nézők önálló véleményt.

Bőcs Ferenc
Fotó: Wágner Margit

KEDVES
ISMERŐS
PAJTAS

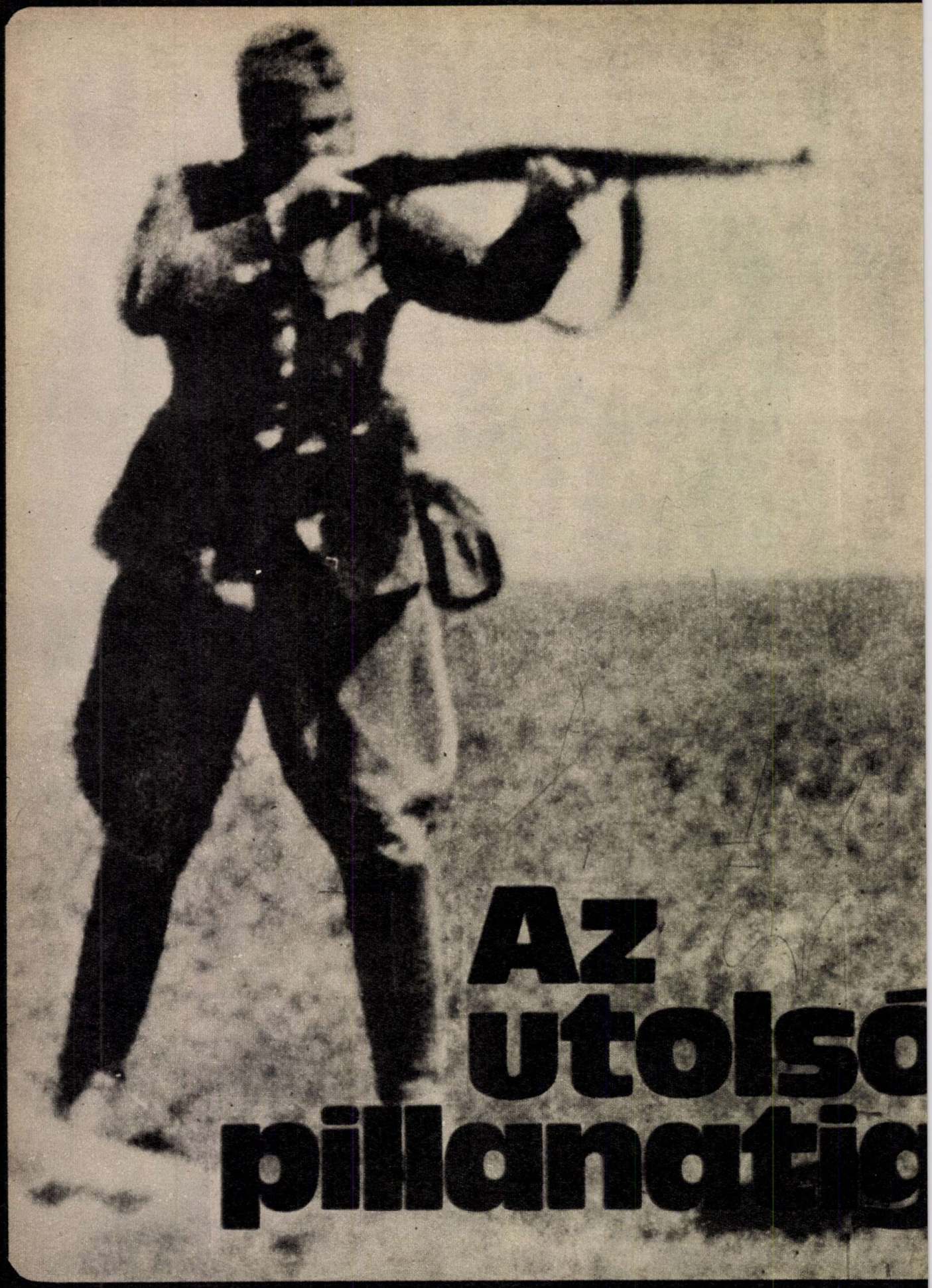
Az
utolsó
pillanatig

Halványodó iszonyat-kép, háttér nélkül, arcok és szemek nélkül. A gyilkost a puskatus takarja, s a gyermekedet te takarod anya. ANYA, a tíz- és százezrek közül. Mire számítottál?

Talán arra, hogy a halált osztó fegyver a te véreddel is megelégszik, hogy a nem-magadért-vállalt kín láttán ellágyul a forró puskacső? Vagy arra, hogy az idegen földre lépett katona elmosolyodik, gyermekednek nyújtja fegyverét és azt mondja: tessék, játssz vele!?

Nem, Anya, nem jól számítottál. A fegyverek soha nem lágyulnak el, a gyilkosok soha nem mosolyognak. A mosoly az ember adománya — a gyilkos nem ember, hanem vicsorgó fenevad. A mosoly a gyermek köszönete — Anya, a te gyermeked nem mondhatja többé: köszönöm, édesanyám.

Magam képzelem a helyedbe, de férfi vagyok. Amit tettél, ahhoz több kell annál, amit mi férfiak hősiességnek, bátorságnak nevezünk. Mit érezhettél, amikor eldördült a lövés és a golyó a te testedet tépte fel, nem a gyermekedét? Összeszorított szájjal, zakatoló lélegzettel talán azt érezted, azzal a fájdalmasan boldog tudattal haltál meg: érdemes volt meghalni, mert életben maradt kincsed.

Meg ne halld örök álmodban az igazságot, hogy akkor és ott, ahol a felvétel készült, két nap alatt harmincháromezer embert küldtek halálba a gyilkosok! 1944-et írtak, és a helyiséget oroszul Babij Jarnak nevezték. Agyamban megsokszorozódnak az iszonyat képei, megelevenednek a szörnyű tablók, lelép róluk Auschwitz és Majdanek, Lidice és Oradour. Lángcsóva lobban a haláltáborok és tömegsírok felett. Fegyverek vicsorognak és nyomukban földdel egyenlő falvak, városok, földet markoló kezek maradnak. De a fekete palettán gomolygó képeket felváltják az újak, a hirosimai és koreai, a chilei és a vietnami felvételek.

Mindegyiken ott vagy, Anya, öleled a gyermeked, kezeddel újra magzattá zsugorítanád, testedbe rejtenéd. Könnyes szemmel csodállak és szégyenlem magam, hogy nincs más szavam az érzéseim kifejezésére, mint a csodálat.

És a remény, hogy eljön a nap, amikor az ANYÁK féltő kezeibe vércseppet-soha-nem-látott virágot adnak a GYEREKEK.

Dési Péter

A fiú tizenhat éves és Cao Bang-ban él, a lány kilenc és haiphongi.

Mindketten kicsik voltak még, amikor 1975-ben az ország egyesítésével véget ért a szabadságért vívott harmincéves háború. A francia gyarmatosítók és az amerikai imperialisták legyőzése után ők is úgy éltek, mint annyi más kortársuk a világon. Gondtalanul játszottak, tanultak, segítettek a ház körül. De nem sokáig.

1979. február 17-én új ellenség támadt Cao Bangra, Lang Sonra és más északi határvárosokra. Kínai ágyúk és tankok tüze zúdult rájuk. Sok tízezer kínai katona özönlötte el a környéket, ismét szenvedést, menekülést rémületet hozva a békés lakosságra.

Az agresszorokat azóta kiűzték az országból, de a fenyegetés maradt. A mosolyt azonban nem tudják lehervasztani az erejükben és barátaikban bízó vietnamiak arcáról. A reményt nem tudják elvenni a vietnami fiataloktól. Ők is a békéről, a jólétről és a boldogságról álmodnak, s ha kell, hősökké válnak...

TANK ELLEN KÉSSEL

A kínai támadás első hetében két hanoi úttörő megszökött otthonról. Az északi határ közelében csípték el őket. A kínai agresszorokat keresték — egy-egy konyhakéssel felfegyverkezve. Amikor a határőrök megkérdezték tőlük, hogy mégis, hogyan képzelték el a dolgot, Dam van Ducra hivatkoztak. Az ő példáját akarták követni.

Dam Van Duc a határ mindkét oldalán élő tay nemzeti kisebbséghez tartozik. Amikor a kínaiak rátörtek a falujára, nem menekült el, a milicistákkal együtt, szembeszállt a betolakodókkal. A gyűlölet elöszlatta félelmét, a hazaszeretet megsokszorozta bátorságát. Haragjában egyetlen késsel felugrott az előretörő kínai tankra, s azzal akarta felfeszíteni a csapóajtót.

A kínaiak megpörgették az ágyútornyot. Duc leesett, de megúszta komolyabb sérülés nélkül. Odakúszott egy sebesülten fekvő vietnami határőrhöz. Annak még volt annyi ereje, hogy megmutassa, hogyan kell kezelni a B 40-es páncéltörőt.

Duc alig bírta felemelni a nehéz fegyvert, de a sebesült segítségével célbavette a tankot. A kínaiak valószínűleg nem tartották komoly ellenfélnek a „gyereket". Duc viszont nem játszott. Meghúzta a ravaszt. A páncéltörő rakéta ereje hátralökte. Néhány pillanatig nem látott semmit. Amikor kinyitotta a szemét, a tank lángtengerben állt előtte...

Hőstettéért soronkívül felvették a KISZ-be. Ő kapta meg elsőként a Ho Si Minh KISZ KB által akkor alapított Honvédő Hős Ifjúság Érdemrendet. Történetét megírták az újságok.

Tettét akarta megismételni a két hanoi úttörő...

HANH ÍRÓNAK KÉSZÜL

A bájos Hoang Ngoc Hahn-nal, aki még játékból sem szereti a háborút, egy haiphongi kompra várva ismerkedtünk meg. Sokat utaztunk már aznap, jólesett kiszállni a kocsiból és kinyújtóztatni elgémberedett tagjainkat. A várakozók érdeklődéssel néztek bennünket, jót nevettek esetlen mozdulatainkon.

Engem azonban egy kislány mosolya kapott meg. Tiszta és nyílt, szomorú és vidám, ismerkedni akaró és tartózkodó volt ez a mosoly egyszerre. A szabályosan ívelő mandulaszemek mély fekete tüze értelmet és intelligenciát sugárzott.

Nem tudtam ellenállni: meg kellett szólítanom.

— Mit szorongatsz az öledben olyan óvatosan?

— Ez bau — válaszolta a legkisebb zavar nélkül, természetes hangon. Magyarországon végzett tolmácskísérőm világosított fel, hogy a bau egyfajta főzőtök.

— Finom?

— Nagyon.

— Mivel szereted?

— Csigával.

— Hányadikos vagy?

— Az ötödik osztályba járok.

— És hogy tanulsz?

Először pirult el kissé.

FOTÓ: ÁGOSTON ISTVÁN

EGY FIÚ ÉS EGY LÁNY VIETNAMBÓL

— Hát... Közepesen... Nyolcas átlagom van. (Vietnamban tíz érdemjeggyel osztályozzák a tanulókat.)

— Mit szeretsz legjobban?

— Olvasni.

— Nocsak — mondtam meglepődve — nem játszani?

— Hát... Azt is... de csak utána...

— Minek készülsz?

— Írónak.

— Talán csak nem újságírónak?

— Nem... Dehogy... Igazi írónak... mert csak azok írhatnak történelmi regényeket.

— Most honnan jössz? Nem iskolából...

— Nem... A bátyámat kísértük el... Bevonult katonának.

A mosoly szomorkás árnyalata talán még bájosabbá tette az arcát. Fájdalom, hogy ő sem kerülhette el a háborút. Ő, aki a legbékésebb hivatásról álmodik, akinek nemcsak az egyénisége, a neve is éles ellentétben áll mindenfajta agresszióval. Hanh ugyanis annyit tesz magyarul: erkölcsös.

— Mondd csak Hanh, Hallottál már Magyarországról?

— Igen — válaszolta lelkesen — a dontyi hungarik (a magyar elvtársak) a mi jó barátaink.

— Szeretnél magyar pajtásokkal levelezni?

— Igen... de ahhoz cím is kell.

— Tudod mit? Írd ide a te címedet, én megadom az enyémet és segítek, jó?

Adtam neki egy tollat ajándékba, és ő gyönyörű gyöngybetűkkel a noteszomba rajzolta a címét:

Hoang Ngoc Hanh
223 pho co hien
Hai-phong, Viet-nam

Akinek kedve van, írjon neki. Hoang Hanh nagyon örülni fog minden képeslapnak.

Megérdemli a boldogságot. És szüksége van rá.

Szabó János

Karibi dal

— Hát ez meg minek? — kérdezte Anne, a Havanna Libre Szálloda takarítónője és a kincseimre, a Karib-tengerből gyűjtött kavicsokra mutatott.

— Emléknek.

— Ugyan már! Csak nem akarod hazavinni ezeket a vacakokat? Majd hozok én neked gyönyörű kagylót. A fiam ment le érte a tengerfenékre.

— Talán halász a fiad?

— Még hogy halász! — nevetett. — Hatodikos, de nem a tanulást szereti legjobban, hanem a tengert. A barátaival versenyeznek, ki tud jobban lemerülni...

— De hát a cápák... Nem félted Pedrót?

— Ha féltem is elmegy. Erős, bátor fiú, majd csak megijeszti a cápákat! — tréfálkozott. Bekapcsolta a rádiót és tánclépésben takarította a szállodai szobámat. Másnap pedig eljött vele a fia is. Pedro negyvencentis, rózsaszínű kagylót ajándékozott nekem.

— Én találtam. Szép? Tedd csak a füledhez, tartsd vissza a lélegzeted, és meghallhatod benne a Karib-tenger énekét.

Aki nem hiszi, hogy elhoztam a tenger énekét, bármikor meghallgathatja, Pedro kagylója itt van az asztalomon.

Persze nem is kell hozzá kagyló, ha csak azt a szót hallom, hogy Kuba, máris ének, tánc, muzsika fűszerezi az emlékeimet. Kubában soha sincs csend. Valahonnan mindig dallamok érkeznek az emberhez.

NARANCS-ISKOLA

Pedrónak piros a sapkája, mindenki tudhatja róla, hogy ötödikes vagy hatodikos lehet. Csak hetedikben lesz kék sapkája — ilyen náluk az úttörőszokás. Rajvezető, tizennégy gyerek tartozik hozzá. Ha elvégzi az általánost, a narancs-iskolában szeretne továbbtanulni.

Kubában kétszázhetven olyan középiskola működik, amelyben a gyerekek napi négy órát tanulnak, négyet pedig a narancs-, a banán-, a mangó- vagy a dohányültetvényeken dolgoznak. Érettségi bizonyítványt és szakmunkás oklevelet kapnak egyszerre.

Ezek az iskolák a fővárostól távol, vidéken van-

Havannában mindenki szeretettel köszönti a vendéget